

HET RASTER vzw
BEGELEIDING RONDOM AUTISME

JAARVERSLAG 2020

JAARVERSLAG 2020

Inhoud

Inleiding	3
Ontwikkelingen in de zorgsector	4
Werking 2020 in cijfers	6
Accenten in de begeleiding	10
<i>De impact van corona</i>	10
<i>KIOSC of Kortdurend Intensief Online aan de Slag in Coronatijden</i>	12
<i>Capaciteitsproblemen</i>	13
Liga Autisme Vlaanderen	14
Autisme Chat	18
Projecten in de kijker	22
<i>Online hulpverlening: van de nood een deugd maken</i>	22
<i>Project expertise sociaal-emotionele ontwikkeling van mensen met autisme</i>	23
<i>Project groepsbegeleiding sociale vaardigheden</i>	23
<i>Coaching jongvolwassenen</i>	24
<i>Project samenwerking met psychiatrische diensten</i>	25
<i>Een bijzonder outreachproject</i>	25
<i>Project Globale Individuele Ondersteuning</i>	26
<i>Auti-Maatje</i>	27
Werken aan kwaliteit	28
Tevredenheid van onze cliënten	30
Werken in Het Raster	31
Wereld Autisme Dag 2020	32
GDPR	32
Digitalisering in Het Raster	33
Financiën	33
Vooruitblik op 2021 en de verdere toekomst	34

HET RASTER vzw
BEGELEIDING RONDOM AUTISME

Het Raster vzw - hoofdzetel

Boomsesteenweg 510A - 2020 Antwerpen - Tel 03 830 35 89
Website: www.hetraster.be – E-mail: info@hetraster.be
Rekeningnummer: BE57 7350 0361 3135 - BIC: KREDBEBB
Ondernemingsnummer 0476.639.588

Het Raster Antwerpen

Boomsesteenweg 510A - 2020 Antwerpen - Tel 03 830 35 89

Het Raster Halle-Vilvoorde-Brussel

August De Boeckstraat 20 - 1800 Vilvoorde - Tel 02 757 11 18

Het Raster Kempen

Tramwissel 5 - 2360 Oud-Turnhout - Tel 014 75 39 70

Het Raster Leuven

Geldenaaksebaan 277 - 3001 Heverlee - Tel 016 85 09 01

Het Raster wordt erkend en
gesubsidieerd door het Vlaams
Agentschap voor Personen met
een Handicap

Inleiding

2020 zal de geschiedenisboeken ingaan als het jaar waarin de wereld werd opgeschrikt door een besmettelijke nieuwe ziekteverwekker; het coronavirus dat de ziekte COVID-19 kan veroorzaken. Vanaf maart 2020 werpt de pandemie een donkere schaduw over onze maatschappij. De bestuurlijke overheden trachten de verspreiding van het coronavirus zoveel mogelijk af te remmen. Er worden allerlei preventieve maatregelen genomen. Strikte hygiëne, social distancing en mondkapdracht worden de regel. Wie ziek is of een risico liep, moet in quarantaine. Op bepaalde momenten worden niet-essentiële verplaatsingen verboden, is telewerk verplicht en mag je maar een beperkt aantal mensen 'in je bubbel' zien. Allerlei sociale, economische, culturele en vrijetijdsactiviteiten, worden verboden, zeker die in groepsverband. 'Blijf in uw kot', 'knuffelcontact' en 'lockdown', worden alledaagse termen.

Ook de welzijnssector ontsnapt niet aan de coronacrisis. Onze werking komt zwaar onder druk te staan. Plots is op huisbezoek gaan niet meer zomaar mogelijk. De veiligheid en gezondheid van cliënten en begeleiders is onze eerste prioriteit. Maar we willen ook onze cliënten zo goed mogelijk blijven ondersteunen, zeker nu velen van hen het extra moeilijk hebben. Daarom schakelen we voor de lopende begeleidingen waar mogelijk over op online hulp. Voor nieuwe cliënten ontwikkelen we 'KIOSC', een volledig digitaal zorgpakket. Hiermee willen we zoveel mogelijk mensen met autisme in deze moeilijke tijden de kans geven om van onze ondersteuning gebruik te maken. We vervangen onze huisbezoeken waar dat kan door beeldbellen. De meeste van onze cliënten en begeleiders ervaren dit als een werkbaar alternatief om deze moeilijke periode te overbruggen. Toch zal online hulp voor velen nooit helemaal een persoonlijk contact kunnen vervangen.

Net voor de crisis uitbreekt, neemt team Kempen zijn intrek in het nieuwe kantoor in Oud-Turnhout. De verbouwingen die een jaar hadden geduurd, waren pas voltooid. Minister Beke zou eind maart onze nieuwe locatie en onze Autitheek Kempen feestelijk komen openen. Dat moesten we echter noodgedwongen uitstellen.

Samen met de andere Vlaamse thuisbegeleidingsdiensten bouwen we in 2020 de Liga Autisme Vlaanderen verder uit. Ondanks alles konden de vakantiecampen toch doorgaan. Dat was voor heel wat kinderen en jongeren een bijzonder welgekomen pauze in een moeilijk jaar! De Liga Autisme Vlaanderen verdrievoudigde haar inzet in de chathulp autisme. Door corona bleken plots nog veel meer mensen steun te zoeken en te vinden in onze gratis en anonieme chatlijn.

Het Raster had zich voor 2020 alweer heel wat doelen gesteld. Tal van nieuwe projecten stonden op stapel. We hebben moeten bijsturen, temporiseren en ook wel improviseren. Toch konden we afgelopen jaar alweer heel wat moois realiseren. We deden de eerste try-out van 'Spelcontact', onze nieuwe groepstraining sociale vaardigheden voor kinderen met autisme. Het project 'R NXT LVL' krijgt meer en meer vorm. We coachen jongvolwassenen met autisme die gaan studeren, beginnen te werken of zelfstandig gaan wonen. Ook met andere projecten timmerden we verder aan de weg.

Eind 2019 werd een nieuwe functie binnen onze werking in het leven geroepen: de Globale Individuele Ondersteuning, kortweg 'GIO'. GIO is bedoeld om jonge kinderen met een beperking meer kansen te geven in het gewoon (kleuter)onderwijs of in de reguliere kinderopvang. Begin 2020 draaien onze begeleiders volop mee in kleuterklasjes en in de kinderopvang. Onze begeleiders gaan met beide voeten naast de leerkrachten en verzorgers in de praktijk staan. Zo leren die autisme van binnenuit kennen. GIO speelt zich dus af in de klas of in de kinderopvang zelf. Dat is meteen ook de reden dat deze nieuwe functie half maart abrupt stilviel en in 2020 niet echt opnieuw op gang kwam. Contacten tussen mensen moesten immers zoveel mogelijk worden beperkt. Deze werkvorm vervang je ook niet zomaar door online begeleiding.

De overheid stelt in 2020 alles in het werk om de negatieve gevolgen van corona op mensen met een handicap te beperken. Maar ook de zorgaanbieders worden zoveel mogelijk gevrijwaard. Het aantal begeleidingen dat we moeten presteren om onze subsidies te krijgen, wordt naar 45 % gebracht. Uiteindelijk halen we toch nog 90 % van onze gewone erkenning. Dit was alleen mogelijk door de flexibiliteit van onze begeleiders maar evenzeer doordat onze cliënten zo massaal bereid waren mee de overstap te maken naar tijdelijke online hulp.

We moesten in 2020 onze Autitheken vaak gesloten houden. Maar als dat wel kon, openden wij onze deuren en waren bezoekers welkom om op afspraak allerlei documentatie en ondersteunende materialen gratis te komen ontlenen.

Ondanks corona blijven heel veel mensen met autisme bij Het Raster aankloppen voor ondersteuning. Veel meer dan onze gesubsidieerde capaciteit toelaat. Net als vorig jaar konden we niet anders dan tijdelijk een aanmeldstop in te voeren. Ondanks de vele wachtenden, konden we in 2020 niet rekenen op uitbreiding van onze erkenning. De aanmelddruk neemt dan ook alleen maar toe. We hopen dat de Vlaamse Regering de komende jaren opnieuw meer zal investeren in de rechtstreeks toegankelijke hulp.

Op de volgende bladzijden staan we eerst even stil bij de ontwikkelingen in onze sector. Daarna vind je een beschrijving van onze werking in 2020, van de essentiële cijfergegevens en van de belangrijkste verwezenlijkingen van het afgelopen jaar.

Erik Buelens
directeur

Ontwikkelingen in de zorgsector

Sedert enkele jaren bestaat er in de zorg voor volwassenen met een handicap een getrappt ondersteunings- en financieringssysteem. Wie beperkte ondersteuning nodig heeft, kan zich richten tot een erkende dienst voor Rechtstreeks Toegankelijke Hulp (RTH). Volwassenen met een meer intensieve zorgvraag, kunnen een persoonsvolgend budget aanvragen. Beide trappen kampen echter met grote capaciteitsproblemen. De middelen die de Vlaamse overheid besteedt aan de ondersteuning van personen met een handicap zijn verre van toereikend. Daardoor bestaan er in RTH lange wachtlijsten en moeten mensen meerdere jaren wachten op een persoonsvolgend budget. Als je niet in de hoogste prioriteitengroep zit, is het perspectief op een budget zelfs niet realistisch. De Vlaamse Regering wil daar verandering in brengen. Het huidige budget voor uitbreiding van de sector is echter veel te beperkt. Er zal dus verder bespaard moeten worden. Aan het nieuwe systeem van persoonsvolgende financiering werd in 2020 nog volop gesleuteld. En ook de Rechtstreeks Toegankelijke Hulp wil men bijsturen. De budgetproblemen van de overheid zullen een belangrijke rol spelen in de hervormingen die zullen worden doorgevoerd. Het Raster blijft dus in een zeer veranderlijke, onvoorspelbare omgeving actief.

Ook bij minderjarigen met een beperking maakt men onderscheid tussen Rechtstreeks en Niet- Rechtstreeks Toegankelijke Hulp. Meerdere jaren al bereidt men ook hier een persoonsvolgend systeem voor. Het is de bedoeling om naast de sector ondersteuning van personen met een handicap ook andere sectoren zoals 'Opgroeien' mee te nemen in dit verhaal. Dat loopt echter niet van een leien dakje. De sector ziet heel wat bezwaren en obstakels. Het kabinet blijft er echter bij dat dit systeem er ook bij

minderjarigen met een handicap moet komen. Voorlopig zal de persoonsvolgende financiering bij minderjarigen beperkt blijven tot kinderen van 0-6 jaar. Ondertussen is er alweer een nieuwe timing: de toeleiding tot budgetten zal van start gaan in de tweede helft van 2021 en vanaf 1 januari 2022 zullen de eerste budgetten worden toegekend. Het is nog zeer de vraag of dat gehaald zal worden.

De voorbije jaren maakte Vlaanderen 15 miljoen euro vrij voor het intersectorale project 'Eén gezin, één plan, meer capaciteit en samenwerking in de rechtstreekse jeugdhulp'. Over Vlaanderen werden 15 intersectorale netwerken opgericht om snel ondersteuning te bieden aan cliënten die wachten op hulp. In 2020 kwam er een bijkomende injectie van geld zodat de bestaande netwerken hun werkingsgebied konden uitbreiden en nieuwe netwerken konden worden opgericht. Daardoor dekt dit project nu de ganse Vlaamse regio. Het is de bedoeling om 'Eén gezin, één plan' de komende jaren verder te versterken, er bijkomende opdrachten en verantwoordelijkheden aan toe te kennen, en structureel te verankeren in de wetgeving. Onder druk van onder meer onze sector, stapte men dan toch af van de verplichte registratie van alle jeugdhulpvragen in deze netwerken. Gelukkig maar want de volgende stap zou een centraal systeem van aanmelding en dispatching kunnen zijn. En dat lijkt ons absoluut niet in het belang van onze cliënten.

Gans 2020 is de zorgsector in de ban van de coronacrisis. Sociaal contact en onnodige verplaatsingen worden zoveel mogelijk vermeden. Dat maakt het ons niet makkelijk, maar het brengt ook een aantal positieve neveneffecten met zich mee. Zo gaat de sector

massaal over tot beeldbellen en andere vormen van online begeleiding. Technische problemen en koudwatervrees worden met vallen en opstaan overwonnen. Het wordt de manier om vanop afstand toch nabij te zijn. Onderzoek wijst erop dat beeldbellen in bepaalde omstandigheden even effectief kan zijn als face-to-face begeleiding. Cliënten en hulpverleners ervaren ook bij beeldbellen een sterke relatie, vergelijkbaar met die van de klassieke face-to-face begeleiding. De economische en ecologische voordelen zijn ontegensprekelijk. Louter online begeleiding kan voor sommige van onze cliënten een oplossing zijn, maar de meesten willen toch dat onze begeleiders (ook) aan huis komen. Het huisbezoek stelt ons in staat om onze hulpverlening optimaal af te stemmen op de noden van onze cliënten en niemand valt bij deze werkwijze uit de boot. Uit het onderzoek dat we zelf vanuit de Liga Autisme Vlaanderen deden, blijkt dat de meeste cliënten en begeleiders kiezen voor een combinatie van onlinehulp en face-to-face begeleiding.

Een andere positieve ontwikkeling in de sector is het ingeburgerd raken van het structureel thuiswerk. Noodgedwongen deden we hier afgelopen jaar veel ervaring mee op en daar zijn we blij om. Thuiswerk is efficiënt en onze mensen blijven even productief. Het laat hen toe om flexibel privé en werk optimaal in balans te brengen. Dat mensen zich niet moeten verplaatsen, bespaart hen ook een dagelijkse dosis stress en levert flinke tijdswinst op. Vaak geven collega's wel aan dat ze het sociale contact missen en dat ze thuis niet over de meest geschikte ruimte of infrastructuur beschikken. Er moet ook over gewaakt worden dat werk en privé niet al te sterk verweven raken. Thuiswerk heeft dus tal van voordelen, maar houdt ook risico's in.

Corona eiste in 2020 ook van onze overheden alle aandacht op. Mede daardoor werd het inzetten van extra geld in de sector uitgesteld. Het Raster kon dus afgelopen jaar niet rekenen op uitbreiding, en dat ondanks de grote aanmelddruk. We weten wel dat de Vlaamse Regering in 2021 een inhaalbeweging wil maken. Ze overwegen alle middelen die binnen deze legislatuur beschikbaar zijn, in één keer te verdelen over de sector. Voor de Rechtstreekse Toegankelijke Hulp gaat het echter maar om een bescheiden budget, waarvan we nu al weten dat het ruimschoots onvoldoende zal zijn om de noden te dekken. Via onze werkgeverskoepel zullen we blijven ijveren voor meer middelen.

De voorbije jaren maakte Vlaanderen 15 miljoen euro vrij voor het intersectorale project 'Eén gezin, één plan, meer capaciteit en samenwerking in de rechtstreekse jeugdhulp'.

Werking in cijfers

ERKENNINGEN PRESTATIES

Het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) erkent Het Raster als aanbieder van Rechtstreeks Toegankelijke Hulp. Deze erkenning wordt uitgedrukt in personeelspunten en geeft aan hoeveel personeel maximaal wordt gesubsidieerd op voorwaarde dat het opgelegde aantal begeleidingen wordt gerealiseerd. Voor het kalenderjaar 2020 is Het Raster Antwerpen erkend voor 3438 RTH-punten en Het Raster Vlaams-Brabant voor 2020 RTH-punten. Onze totale RTH-erkenning bedraagt dus 5458 punten. Dit komt overeen met 23.226 mobiele begeleidingen.

Door de coronamaatregelen konden doorheen 2020 heel wat diensten en voorzieningen niet hun gebruikelijke zorg aanbieden aan personen met een beperking.

Noodgedwongen werden een aantal aspecten van de werking tijdelijk stopgezet of verminderd. Dat was ook in Het Raster het geval. De overheid heeft er echter voor gezorgd dat de zorgaanbieders niet in financiële of juridische problemen kwamen. Zo werd voor de diensten Rechtstreeks Toegankelijke Hulp de 'outputnorm' verlaagd. Voor Het Raster Antwerpen wordt de erkenning voor 2020 verlaagd naar 1550 punten en die van Vlaams-Brabant naar 910 punten. Verder stond het VAPH toe dat begeleidingen 'vanop afstand' werden gedaan. Dat maakte het ons mogelijk om de begeleiding van onze cliënten op alternatieve wijze verder te zetten; door te chatten, te telefoneren of te beeldbellen.

In 2020 realiseert Het Raster Antwerpen 3459 punten en Het Raster Vlaams-Brabant 1490 punten. Beide afdelingen hebben dus ruimschoots de verlaagde norm behaald. Onze begeleiders hebben er alles aan gedaan om hun cliënten zoveel mogelijk te blijven begeleiden. In het afgelopen jaar hadden velen van hen namelijk extra veel nood aan ondersteuning.

Sedert september 2019 is Het Raster erkend voor Globale Individuele Ondersteuning. Ook deze erkenning wordt door het VAPH omwille van corona tijdelijk verlaagd, meer nog dan de algemene RTH. De aangepaste GIO-erkenning 2020 voor Het Raster Antwerpen bedraagt 36 punten en die van Vlaams-Brabant 19. In Antwerpen realiseren we 90 punten en in Vlaams-Brabant 38.

Naast de personeelspunten voor RTH, erkent het VAPH Het Raster over 2020 ook voor 50 personeelspunten 'Multifunctioneel Centrum' (MFC). Om hier gebruik van te kunnen maken heeft de minderjarige cliënt een erkenning nodig vanuit Jeugdhulp. Het gaat dus om Niet-Rechtstreeks Toegankelijke Hulp voor cliënten die een intensieve

begeleiding nodig hebben of die ook elders ondersteund worden. Met deze MFC-punten hebben we het afgelopen jaar 12 kinderen en jongeren begeleiding kunnen bieden.

Onze totale RTH-erkenning bedraagt 5458 punten. Dit komt overeen met 23.226 mobiele begeleidingen.

In grafiek 1 zien we de groei van de erkenning RTH (inclusief GIO) en het gepresteerde aantal begeleidingen in onze beide provincies over de jaren heen. Van alle gepresteerde RTH begeleidingen in 2020 bestaat 88 % uit directe begeleidingen door de begeleider. De verschillende vormen van groepsbegeleiding vormen zowat 10 % van alle begeleidingen. De resterende 2 % gaat naar outreach en naar dagopvang en nachtverblijf tijdens de zomerkampen. 'Outreach' is de term die wordt gebruikt voor overdracht van handicapspecifieke expertise naar andere personen of organisaties.

CLIËNTEN IN BEGELEIDING

In de loop van 2020 begeleidt Het Raster Antwerpen 1419 cliënten en Het Raster Vlaams-Brabant 605. 71 % daarvan zijn jongens en mannen, 29 % zijn meisjes en vrouwen. Deze laatste groep neemt verder toe, omdat autisme bij meisjes steeds beter wordt herkend en vroeger gediagnosticeerd.

Voor het eerst in jaren is er een lichte daling in het aantal begeleide cliënten. Door de coronapandemie werden heel wat lopende modules verlengd en onze cliënten kregen ook het extra aanbod KIOSC. Verder bieden we ook steeds meer elkaar aanvullende zorgpakketten aan, waaronder de Globale Individuele Ondersteuning. In 2020 maken cliënten dus vaker gebruik van meerdere zorgpakketten.

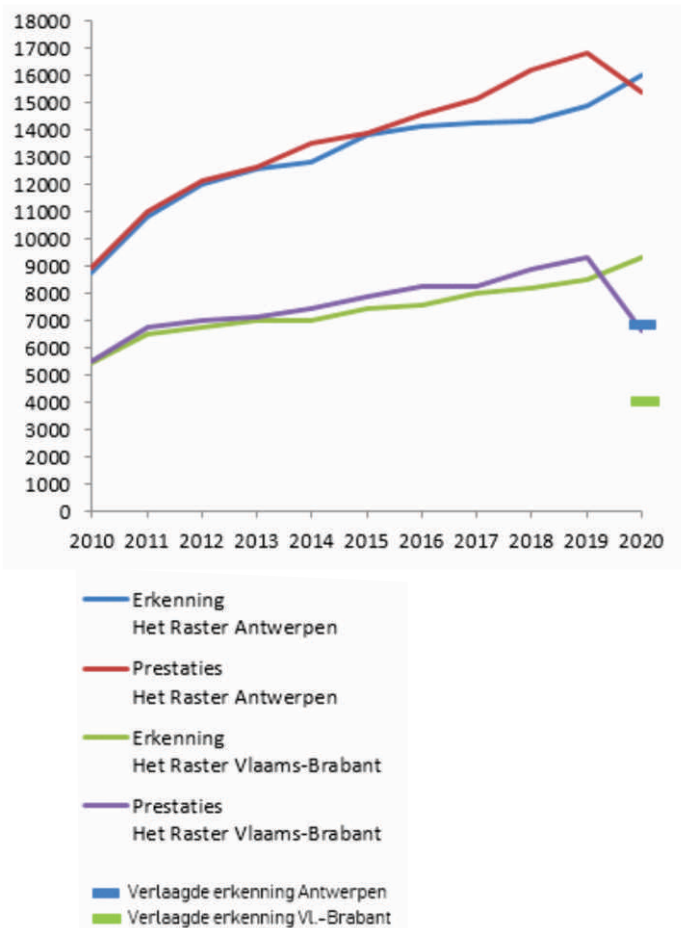
IN-EN UITSTROOM

In Het Raster Antwerpen noteerden we in 2020 in totaal 720 aanmeldingen. Bij 809 cliënten werd de begeleiding opgestart en bij 779 cliënten werd deze afgerond. In Het Raster Vlaams-Brabant meldden zich 308 cliënten aan. Bij 304 cliënten ging de begeleiding van start en bij 358 cliënten werd ze afgerond. Ongeveer 31 % van de cliënten die zich aanmeldden waren ouders van een kind met autisme jonger dan 6 jaar. 27 % van alle aanmeldingen waren kinderen van 6 tot 11 jaar en 21 % betrof jongeren tussen 12 en 17 jaar. Nog eens 21 % van de aangemelde cliënten was 18 jaar of ouder.

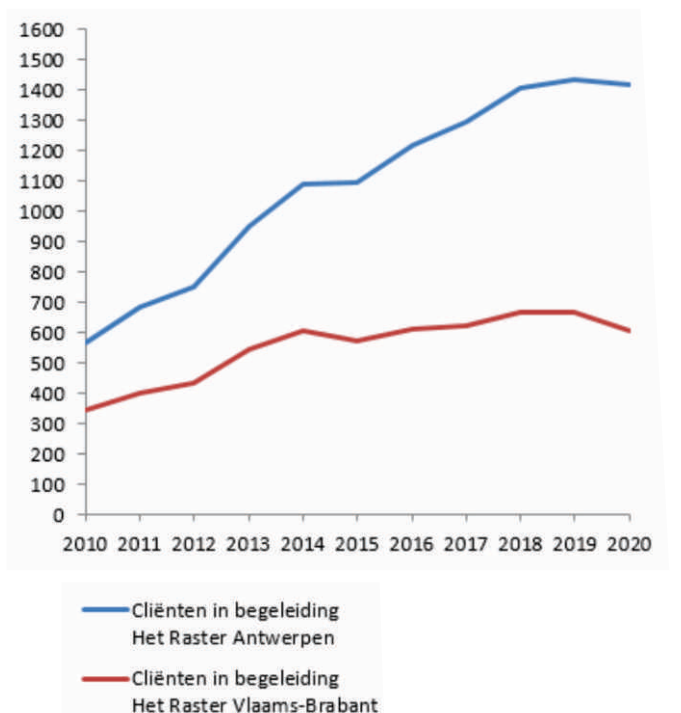
Sedert enkele jaren beperken we onze instroom. We nemen maar nieuwe aanmeldingen op in de mate dat we binnen een aanvaardbare termijn ook daadwerkelijk begeleiding kunnen bieden. In bepaalde regio's en voor bepaalde leeftijdsgroepen is een periodieke aanmeld-stop dan ook onvermijdelijk. Cliënten kunnen zich in die periodes niet aanmelden voor langdurige begeleiding, maar ze kunnen wel terecht voor een eenmalig adviesgesprek. In dit geval spreken we niet van een 'aanmelding' maar van een 'zorgvraag'. In Antwerpen registreerden we 326 dergelijke zorgvragen en in Vlaams-Brabant 161. Het resultaat van de aanmeld-stop is in 2020 duidelijk zichtbaar in het lagere aanmeld-cijfer.

Deze cijfers van aanmeldingen, zorgvragen, opgestarte en afgesloten begeleidingstrajecten, maken opnieuw duidelijk dat de vraag naar begeleiding autisme nog steeds veel groter is dan we met de huidige capaciteit van onze dienst aankunnen.

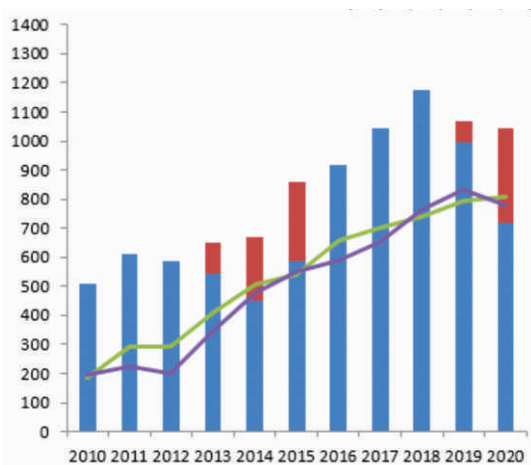
Grafiek 1: Erkenning en prestaties RTH

Grafiek 2: Cliënten in begeleiding

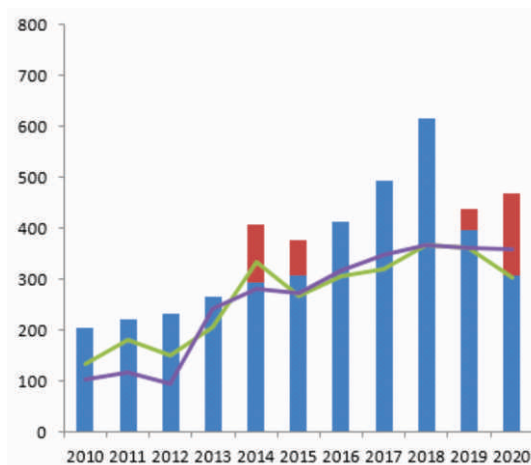

Grafiek 3: in- en uitstroom Het Raster Antwerpen

■ Zorgvragen (aanmeldstop)
■ Aanmeldingen
— Instroom
— Uitstroom

Grafiek 4: in- en uitstroom Het Raster Vlaams-Brabant

■ Zorgvragen (aanmeldstop)
■ Aanmeldingen
— Instroom
— Uitstroom

DOORVERWIJZERS

Het Raster bouwde in de loop van de voorbije twee decennia een grote naam bekendheid op. Het zijn in de eerste plaats multidisciplinaire teams en diagnostische centra die naar ons verwijzen. We denken dan aan de Centra voor Ontwikkelingsstoornissen van Antwerpen, Leuven en Jette, maar ook bijvoorbeeld aan Indigo, een privaat multidisciplinair team in de provincie Antwerpen, aan centra voor leerlingenbegeleiding, revalidatiecentra en diensten geestelijke gezondheidszorg.

Daarnaast komen er ook heel wat verwijzingen uit de medische wereld: huisartsen, pediaters, neurologen of (kinder)psychiaters, al dan niet werkzaam in universitaire of algemene ziekenhuizen. Ook andere hulpverleners verwijzen vaak naar ons door; dat zijn dan bijvoorbeeld psychologen, begeleiders van andere thuisbegeleidingsdiensten of RTH-diensten.

Tenslotte vinden ook heel wat mensen rechtstreeks de weg naar ons. Het gaat dan vaak om cliënten die vroeger al in begeleiding waren of om mensen die door vrienden, kennissen of familie naar ons zijn verwezen. Ook de Vlaamse Vereniging Autisme verwijst regelmatig naar ons door.

FUNCTIES EN ZORGPAKKETTEN

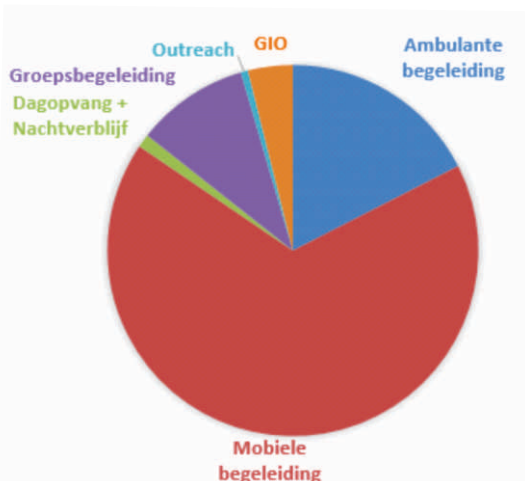
Ruim 99 % van alle prestaties die Het Raster levert, vallen binnen de Rechtstreeks Toegankelijke Hulpverlening. Binnen RTH wordt onderscheid gemaakt tussen de functies ambulante en mobiele begeleiding, groepsbegeleiding, ambulante en mobiele outreach, Globale Individuele Ondersteuning, (dag)opvang en (nacht)verblijf. Met 'mobiel' wordt bedoeld dat de hulpverlener zich verplaatst. 'Ambulant' betekent dat de prestatie op de dienst wordt geleverd.

Zoals elders in dit jaarverslag uitvoerig wordt beschreven, had corona een belangrijke impact op onze werking. Dat uit zich ook in de cijfers. We realiseren minder outreach, groepsbegeleiding en GIO. We vervangen onze contactbegeleidingen door afstandsbegeleidingen.

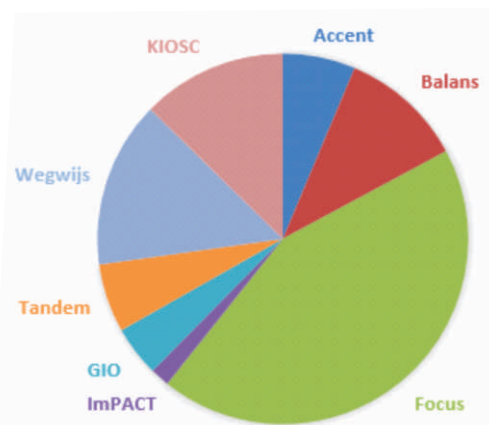
In de beginjaren bestond thuisbegeleiding uitsluitend uit individuele begeleiding aan huis, mobiele begeleiding dus. Op dit ogenblik blijft deze vorm van ondersteuning met 70 % nog steeds veruit de belangrijkste activiteit van Het Raster. De zorgpakketten 'Focus', 'Balans' en 'Tandem' maken hier het leeuwendeel van uit. Bij Focus wordt een half jaar tot een jaar begeleiding geboden, maximaal 36 begeleidingen. Het zorgpakket Balans loopt over maximaal 2 jaar en is begrensd tot hoogstens 72 begeleidingen. Bij Tandem gaat de begeleider met de cliënt aan de slag om een aantal (sociale) vaardigheden aan te leren. Tandem loopt hoogstens 1 jaar en ook hier geldt een maximum van 36 begeleidingen per jaar.

Grafiek 5: functies

Grafiek 6: zorgpakketten

In de loop der jaren nam het aantal individuele begeleidingsgesprekken op de dienst toe. De functie ambulante begeleiding staat ondertussen voor 18 % van onze erkenning. Dit heeft in belangrijke mate te maken met het succes van ons zorgpakket 'Wegwijs', een kortdurende module voor onthaal, advies en oriëntering.

De verschillende vormen van groepsbegeleiding die we aanbieden, worden steeds populairder. Ondertussen vormt deze werkvorm 10 % van onze capaciteit. Naast de groepsbegeleiding voor ouders werden verschillende andere vormen uitgewerkt. Gaandeweg konden we voor uiteenlopende doelgroepen een aanbod uitbouwen dat de sterke kanten van een groep optimaal benut: informatie en ervaringen delen, samen leren, samen oefenen en elkaar steunen. Er volgde een aanbod voor jonge broers en zussen (brussen) van een kind met autisme, voor puberbrussen, voor adolescenten met autisme en voor grootouders. Al onze vormen van groepsbegeleiding kunnen voluit rekenen op het enthousiasme en de tevredenheid van de deelnemers en hun gezinnen.

In 2020 presteerde Het Raster 147 mobiele en 28 ambulante sessies outreach, samen goed voor bijna 1 % van onze capaciteit. 15 van die sessies gebeurden trouwens buiten het subsidiair kader omdat we onze erkende capaciteit uitsluitend voor outreach aanwenden als er een direct effect te verwachten is op de participatiekansen van mensen met autisme. Concreet betekent dit voor ons dat er interactief en in kleine groep(en) wordt gewerkt. Anders beschouwen we het als praktijkgerichte vorming. Met de functie outreach

gaan we zeer zuinig om omdat elke outreachprestatie de plaats van een begeleiding inneemt.

Iets meer dan 1 % van onze capaciteit gaat naar de functies (dag)opvang en (nacht)verblijf. We maken van deze functie sinds 2018 gebruik om vanuit de Liga Autismes Vlaanderen weekkampen met overnachting te organiseren voor kinderen en jongeren met autisme.

Het Raster presteert ook elk jaar een aantal begeleidingen waarvoor het wettelijk kader geen subsidie voorziet. Hiermee willen we tegemoetkomen aan onbeantwoorde zorgvragen van onze cliënten. Het gaat dan vooral om activiteiten in het kader van onze vrijwilligerswerking Anti-Maatje, eenmalige informatie- en adviesgesprekken voor mensen die meer willen weten over autisme, psychotherapie en de hierboven genoemde praktijkgerichte vorming autisme.

Accenten in de begeleiding

DE IMPACT VAN CORONA

Het jaar 2020 was een bijzonder jaar. De coronapandemie maakte het cliënten en begeleiders in het dagelijks leven niet eenvoudig. Ook de werking van Het Raster ondervond de gevolgen van deze ongeziene gezondheidscrisis. Desondanks slaagden we erin om onze werking grotendeels verder te zetten.

De belangrijkste activiteit van Het Raster bestaat uit het bieden van begeleiding aan gezinnen en personen met autisme. In de loop van de voorbije jaren werkten wij een gedifferentieerd begeleidingsaanbod uit. De beweegredenen om tot een dergelijk gevarieerd aanbod te komen zijn enerzijds ingegeven door de specifieke hulpvragen van cliënten, zoals het geval is bij de ouder-kindtraining IMPACT en psychotherapie. Anderzijds spelen de capaciteitsproblemen waar Het Raster mee te maken heeft een belangrijke rol. Bij het huidige gamma aan zorgpakketten geldt het principe dat cliënten het hulpaanbod krijgen dat nauw aansluit op de nood van dat moment, niet meer, niet minder.

Na een telefonische aanmelding ontvangt de cliënt een login om in de applicatie 'Mijn Raster' zijn aanmelding te vervolledigen en een verkenningsgesprek te boeken. In dit gesprek luistert de instroomcoördinator naar de vragen en zorgen van de ouders en het kind, of de volwassen cliënt. Op basis van dit gesprek beslist de cliënt in samenspraak met de instroomcoördinator wat de meest aangewezen vervolghulp is. Meestal leidt dit tot een zorgpakket van Het Raster. Soms zijn er enkele gesprekken extra nodig, zeker wanneer de hulpvraag van de cliënt complex is of wanneer de nodige draagkracht ontbreekt.

In de periode maart tot en met juni en vanaf begin november gingen de verkenningsgesprekken meestal door in de vorm van beeldbellen. Enkele cliënten kozen ervoor om de gesprekken uit te stellen, maar verreweg de meesten gingen in op het aanbod om naar beeldbellen over te schakelen. Tijdens de eerste coronagolf in het voorjaar was er een sterke daling in het aantal aanmeldingen. Zelfs op onze oproep voor een kortdurend online aanbod kwam relatief weinig respons. De normale stroom van verwijzingen naar onze dienst was duidelijk onderbroken. Deels was dit te wijten aan het stilvallen van de activiteiten van de diagnostische teams en andere verwijzers, deels doordat men collectief terugviel in een soort overlevingsmodus. Ook veronderstelden sommigen dat onze dienstverlening was opgeschort, wat zeker niet het geval was.

Indien er tijdens het (online) verkenningsgesprek geen twijfel is over de vraag of Het Raster de meest aangewezen hulpverlening is, dan kan er na een beperkte wachttijd een zorgpakket Focus voor hulp van één jaar aan huis worden gestart. We onderzoeken in elk verkenningsgesprek of het nodig is om voor de hulpvraag samen te werken met anderen, zoals bijvoorbeeld diensten die (kinder)psychiatrische ondersteuning bieden. Gezien de ernst en de aard van autisme is het zorgpakket Focus doorgaans het meest aangewezen zorgpakket. Zorgpakket Balans, met twee jaar de langdurige variant van Focus, kan een antwoord bieden aan sommige cliënten, maar wordt door capaciteitsproblemen momenteel alleen aan onze volwassen cliënten aangeboden. Zowel het zorgpakket Focus als het zorgpakket Balans werden tijdens de eerste en tweede golf van de pandemie opgestart of verdergezet in de vorm van beeldbel- of chatgesprekken. Zo trachtten we een moeilijke periode te overbruggen. De lopende begeleidingen werden verlengd met ongeveer vier maanden.

Niet alle cliënten hebben langdurige ondersteuning nodig. Voor een beperkte hulp- of informatievraag zijn er momenteel twee opties, zorgpakket Accent of zorgpakket Wegwijs. Beide zorgpakketten kunnen na een beperkte wachttijd van start gaan. Indien een korte opvolging van een twaalfal gesprekken volstaat, kan de cliënt beroep doen op het zorgpakket Accent. In 2020 gingen 78 zorgpakketten Accent van start, ongeveer evenveel als het jaar voordien. Het zorgpakket Wegwijs bestaat uit drie gesprekken over een periode van drie maanden. Het is bedoeld om de cliënt te helpen andere hulp te vinden, om aan een beperkte informatieve hulpvraag tegemoet te komen of om cliënten die opnieuw bij ons aanmelden weer voort te helpen. Volwassen cliënten kunnen dit zorgpakket sinds 2019 opnemen in zes gesprekken van een uur. Voor hen is een gesprek van meer dan een uur soms te belastend. In 2020 startten we 265 zorgpakketten Wegwijs op. Dat is ongeveer 23% minder dan de twee voorgaande jaren, wat zonder meer te wijten is aan de invloed van de gezondheidscrisis.

Voor de zorgpakketten waar het ondersteunen of het leren heel praktisch in de situatie zelf moet gebeuren, was de impact van corona het grootst. Een alternatief was niet altijd voorhanden. De cliënten en begeleiders haalden al hun inventiviteit en creativiteit boven om vorm te kunnen geven aan de ondersteuning:

- Voor de ouder- en kindtraining ImPACT werd gekozen voor een mengvorm van afwisselend vijf 'hands on' sessies op de dienst en tien sessies vanop afstand, waarbij de begeleiders werkten op basis van het beeldmateriaal dat de ouders thuis hadden gemaakt.
- Voor de Globale Individuele Ondersteuning in crèches en kleuterscholen kozen we noodgedwongen voor het verlaten van de hands on werkwijze. We ondersteunden ouders en leerkrachten via beeldbeloverleg.
- Voor Tandem, het aanleren van vaardigheden aan kinderen en volwassenen met autisme in de situatie zelf, schakelden we in sommige gevallen over op beeldbellen, soms ging de begeleiding helaas on hold en in een enkel geval kon de sessie buiten doorgaan op gepaste afstand en met een mondmasker.

Ondanks de belemmeringen gingen in 2020 14 reeksen groepsbegeleiding door. Ter vergelijking: in 2019 waren dit er 19. Gedurende de eerste golf heeft één duo begeleiders de reeks bijeenkomsten online verder gezet. Voor alle andere trajecten werd aan de deelnemers een vorm van individuele begeleiding via beeldbellen aangeboden. Tijdens de tweede golf waren er zeven online voortzettingen van groepsbegeleiding. De overige trajecten werden uitgesteld of vervangen door individuele ondersteuning.

We zagen deze toenemende bereidheid bij cliënten om over te schakelen op een digitaal alternatief ook bij de aanvragers van outreach. Hierbij stellen onze begeleiders hun autisme-expertise ter beschikking van andere organisaties. Tussen de twee coronapieken door gingen we ter plaatse bij de aanvrager, uiteraard met inachtneming van de hygiënische voorzorgsmaatregelen. Vanaf november sloten begeleiders van Het Raster aan bij een online vergadering van de aanvrager of verzorgden een informatieve webinar.

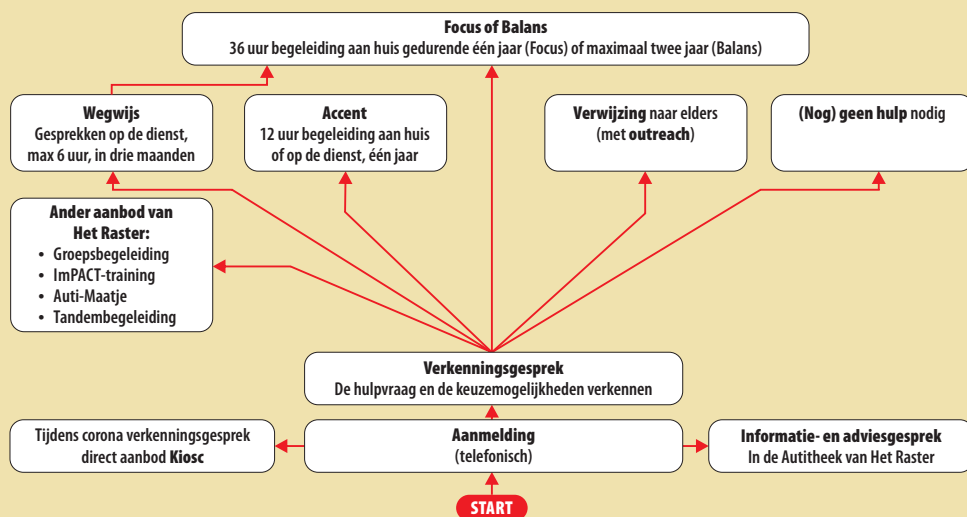
KIOSC OF KORTDUREND INTENSIEF ONLINE AAN DE SLAG IN CORONATIJDEN

In maart, tijdens de coronalockdown, was een begeleiding aan huis of op de dienst plots niet meer mogelijk. Van cliënten en begeleiders vergde het een grote soepelheid en vindingrijkheid om toch de begeleiding te kunnen voortzetten. Alternatieven werden gezocht en gevonden in

begeleiding vanop afstand: beeldbellen, chatten, telefoneren en begeleiding via e-mail. Alleen in uitzonderlijke situaties en onder strikte hygiënische omstandigheden was een begeleiding aan huis bij de cliënt of op de dienst immers nog mogelijk. Veel cliënten kozen voor een verderzetting door middel van beeldbellen of chat, een minderheid koos voor het onderbreken van de begeleiding. Door het on hold zetten van de begeleidingstrajecten op vraag van de cliënten, het wegvallen van GIO door het sluiten van scholen en crèches en de reductie van de vervoerstijd tot bijna nul, kwam er in de agenda van begeleiders ruimte vrij voor bijkomende begeleidingstrajecten. Uit de signalen die we opvingen via de Autisme Chat en via andere kanalen bleek dat de nood aan begeleiding bij volwassenen met autisme en bij gezinnen in deze moeilijke maatschappelijke omstandigheden hoog was. We vatten het idee op om hieraan tegemoet te komen met een soepel toegankelijk kortdurend zorgpakket. KIOSC, Kortdurend Intensief Online aan de Slag in Coronatijden, was geboren. We benaderden eerst de cliënten die stonden te wachten op hulp. Vervolgens werd het aanbod ook opengesteld voor nieuwe cliënten. In de eerste helft van 2020 gingen bijna 300 zorgpakketten KIOSC door.

Uit feedback van cliënten en begeleiders bleek dat dit kortdurend aanbod voor veel cliënten een belangrijke hulp was om met de nieuwe maatschappelijke situatie tijdens de lockdown om te gaan. Het aanpassingsvermogen en de flexibiliteit van personen met autisme werden flink op de proef gesteld. Ouders hadden nu 24 uur per dag de zorg voor hun kind met autisme, omdat de scholen gesloten waren. Volwassen cliënten hadden moeite met de veranderende gewoontes zoals de mondmaskerplicht, wisselende of onduidelijke coronamaatregelen, eventuele huisgenoten de hele dag rondom hen en verplicht telewerken. Dit alles had een indringende invloed op het welbevinden, nog versterkt door gevoelens van angst die de pandemie met zich meebracht. En dit moet ook gezegd: voor sommige volwassen cliënten of kinderen bracht de lockdown ook veel positiefs zoals rust, een vermindering van sociale verplichtingen en een haalbare dagelijkse dosis prikkels.

Het zorgpakket KIOSC bestond uit 16 begeleidingssessies over een periode van vier maanden. Externe aanmeldingen gebeurden telefonisch en het verkenningsgesprek werd tijdens de lockdown van het voorjaar 2020 opgenomen door de begeleider met ruimte in de agenda, zodat het traject ineens van start kon gaan. Het schema van instroom tot begeleiding kreeg hiermee gedurende een half jaar een vertakking met het aanbod KIOSC:

CAPACITEITSPROBLEMEN

De gezondheidscrisis van 2020 had een belangrijke invloed op de instroom en doorstroming van cliënten in Het Raster. Tijdens de lockdown in het voorjaar waren er erg weinig aanmeldingen. Deze periode duurde ruim drie maanden. Om cliënten in die moeilijke periode de nodige ondersteuning te bieden, werden alle lopende zorgpakketten verlengd met vier maanden. Door het geringe aantal aanmeldingen, kon in team Leuven en het volwassenenteam van Antwerpen op 1 oktober voor het eerst in jaren opnieuw worden aangemeld. En dat gebeurde dan ook massaal. In die mate zelfs dat onze telefooncentrale crashte door overbelasting. Dit was zeer frustrerend voor onze cliënten en onthaalmedewerkers. We namen inmiddels de nodige maatregelen om dit in de toekomst te vermijden. Dit incident maakte nog maar eens pijnlijk duidelijk dat er een nijpend tekort is aan ondersteuning van personen met autisme. Dit geldt met name voor volwassenen. De stand van zaken wat betreft de aanmeldmogelijkheden is eind 2020 als volgt:

De belangrijkste activiteit van Het Raster bestaat uit het bieden van begeleiding aan gezinnen en personen met autisme.

AANMELDMOGELIJKHEDEN IN 2021	ANTWERPEN	KEMPEN	HALLE – VILVOORDE – BRUSSEL	LEUVEN
0 t/m 5 jaar	aanmelden mogelijk	aanmelden mogelijk	aanmelden mogelijk	aanmeldstop tot 1/4/2021
6 t/m 11 jaar	aanmelden mogelijk	aanmelden mogelijk	aanmeldstop tot 1/4/2021	aanmeldstop tot 1/4/2021
12 t/m 17 jaar	aanmeldstop tot 1/4/2021	aanmelden mogelijk	aanmelden mogelijk	aanmeldstop tot 1/4/2021
18 t/m 65 jaar	aanmeldstop tot 1/4/2021	aanmelden mogelijk	aanmelden mogelijk	aanmeldstop tot 1/4/2021

Liga Autisme Vlaanderen

Samen met vzw Victor, Limburgse Stichting Autisme en Tanderuis vzw, richtte Het Raster op 1 oktober 2017 de Liga Autisme Vlaanderen op. Hiermee bundelen de vier Vlaamse thuisbegeleidingsdiensten autisme de krachten, met als voornaamste doelstellingen:

- het onderstrepen van het belang en de positie van autismespecifieke hulpverlening in Vlaanderen. De Liga Autisme Vlaanderen geeft de thuisbegeleidingsdiensten autisme een eensgezinde en krachtige stem naar overheden toe.
- het realiseren van Vlaanderenbrede projecten rondom autisme. Projecten als de Autisme Chat vormen een aanvulling op het bestaande ondersteuningsaanbod van onze dienst. Andere projecten, zoals tSCHAP, hebben een ondersteunend karakter ten aanzien van onze begeleiders. Vaak gaat het om projecten die omwille van workload niet haalbaar zijn voor één dienst. In die zin brengt de oprichting van de Liga Autisme Vlaanderen ook een efficiëntiewinst met zich mee voor de vier diensten.

Projecten 2020

Zomerkampen

Bij uitstek vormen kampen een gelegenheid voor kinderen en jongeren om leuke activiteiten te ondernemen met leeftijdsgenoten. Reguliere kampen gaan echter vaak samen met grote groepen, weinig voorspelbaarheid en veel prikkels. Daarom organiseert de Liga Autisme Vlaanderen sinds 2018 kampen met overnachting, specifiek voor kinderen en jongeren met autisme en een normale begaafdheid. We werken hiervoor samen met een reguliere partner, waardoor we erin slagen om kampen te organiseren die nauw aansluiten bij de aantrekkelijke inhoud van een regulier kampaanbod. Onze kampen zijn uitgesproken autismevriendelijk: kleine kampgroepen, opsplitsing voor activiteiten, individuele of kleine slaapkamers, een begeleidersgraad van 1 op 2, opleiding autisme voor alle begeleiders, individuele aanpassingen op maat van elk kind, een kennismakingsgesprek voorafgaand aan het kamp...

Ondanks de coronamaatregelen, kregen we in de zomer van 2020 groen licht voor het organiseren van onze zomerkampen. Er vonden vijf kampen plaats, in nauwe samenwerking met drie reguliere partners: Jonge Helden, Afya en Sport Vlaanderen. In totaal namen er 80 kinderen en jongeren van 10 tot 15 jaar deel, begeleid door 16 thuisbegeleiders en 22 animatoren.

Autisme Chat

Op 28 januari 2019 opende de Autisme Chat haar digitale deuren. De Autisme Chat is een chatkanaal voor mensen met autisme en hun directe netwerk zoals ouders, broers, zussen, kinderen van een ouder met autisme, grootouders ... De Autisme Chat is anoniem, gratis, Vlaanderenbreed en wordt uitsluitend bemand door professionele begeleiders. Na een succesvol eerste kalenderjaar met meer dan 1.100 chatgesprekken, werd de projectsubsidie van de Vlaamse overheid opgetrokken van 1VTE naar 2VTE.

De Autisme Chat vormt een belangrijk onderdeel van ons aanbod in het kader van overbruggingshulp. Om die reden wordt in dit jaarverslag een apart onderdeel aan de Autisme Chat gewijd.

Documentaire Radio Felix met inleefpakket voor kinderen

We beschouwen het als onze taak om mee te bouwen aan een autismevriendelijk Vlaanderen. Na de documentaire en het outreach-pakket 'De Wereld in Mijn Hoofd' (2019), zetten we het afgelopen jaar specifiek in op het ontwikkelen van materiaal om kinderen te sensibiliseren over autisme.

Er is in Vlaanderen veel voorhanden om een volwassen doelpubliek te informeren over autisme: filmmateriaal, boeken, websites, inleefsessies ... Voor de jongsten in de samenleving beperkt het aanbod zich echter voornamelijk tot enkele boeken.

De Liga Autisme Vlaanderen werkte mee aan de productie van de Ket&Doc-documentaire 'Radio Felix' van het productiehuis Associate Directors. Deze korte kinderdocumentaire ging in première op het JEF-festival in februari en werd sindsdien verschillende keren vertoond op Ketnet.

Felix is presentator van zijn eigen radioprogramma: radio felix! Hij bericht over politieke wantoestanden en spannende tenniswedstrijden in zijn eigen verzonden nieuwswereld. Op school wordt felix vaak op de proef gesteld door zijn autisme. Hij gebruikt zijn radioprogramma om de confrontaties op school beter te begrijpen.

In het verlengde van deze documentaire ontwikkelden we een inleefpakket rondom autisme op kindermaat. Dit inleefpakket omvat verschillende oefeningen aan de hand waarvan een groep van maximaal 25 kinderen van 10 tot 14 jaar aan den lijve ondervindt wat het betekent om autisme te hebben. Het pakket wordt in het voorjaar van 2021 afgewerkt, na een try out in verschillende scholen, zodat het halfweg 2021 ingezet kan worden in het kader van outreach, brussencursussen ...

tSCHAP

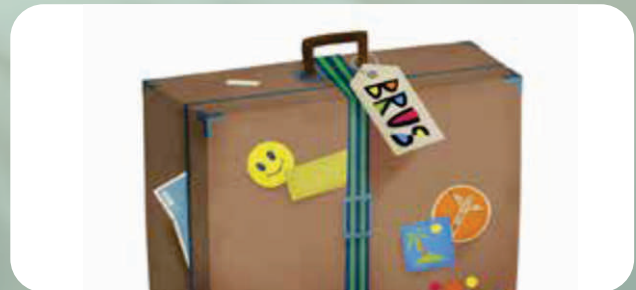
Eén van de eerste projecten waar de Liga Autisme Vlaanderen zijn schouders onder zette, was de uitbouw van een intern kennisplatform. Zo kunnen de provinciale diensten makkelijker hun intern ontwikkelde materialen delen. Waar dit platform, genaamd tSCHAP, oorspronkelijk vooral werd ingezet voor het delen van materialen in functie van outreach, is dit intussen uitgegroeid tot een digitale plek waar ook cursussen, visieteksten, begeleidingsmethodieken en wetenschappelijke info worden gedeeld. Het intern kennisplatform van de Liga groeide in 2020 uit tot een verzamelpaats van bijna 400 documenten ter ondersteuning van de inhoudelijke werking van de thuisbegeleidingsdiensten.

BrussenkASSt

Samenleven met een broer of zus met autisme is niet altijd makkelijk. Autisme heeft onvermijdelijk een invloed op de band tussen brussen, op de identiteitsontwikkeling en het dagelijkse leven. Binnen de thuisbegeleidingsdiensten autisme wordt veel aandacht besteed aan de ondersteuning van broers en zussen van personen met autisme. We denken hierbij onder andere aan de brussenactiviteiten, brussencursussen en individuele gesprekken met brussen binnen de begeleiding. De vernieuwende methodieken die hiervoor uitgewerkt werden, bleven echter vaak binnen de muren van de provinciale thuisbegeleidingsdienst.

Met de steun van de Koning Boudewijnstichting bundelde de Liga Autisme Vlaanderen deze methodieken om met broers en zussen aan de slag te gaan in de brussenkASSt. Het gaat hierbij enerzijds om brussencursussen en -activiteiten en anderzijds om methodieken om individueel in gesprek te gaan met een broer of zus. Dit laatste wordt aangeboden in een *brusvalies* die elke begeleider kan meenemen op huisbezoek.

Met de brusvalies maken we als het ware een reis met de brus naar verschillende landen. Hij kan samen met de begeleider volgende bestemmingen te bezoeken:

- De Jungle of Emoticons (Thema: Gevoelens)
- Stam van Hermanos (Thema: Sterke kanten en talenten)
- Droomland (Thema: Plek in het gezin)
- Onbewoond eiland (Thema: Netwerk)
- Wereld van Autisme (Thema: Informatie en inleving rondom autisme)
- Brussenland (Thema: Ontmoetingsplek voor brussen)
- Brussenbieb (Thema: Documentatie voor brussen)

Op elke bestemming wordt hij ondergedompeld in een thema via leuke spelletjes en opdrachten. Aan de hand van het reisverslag kunnen de brus of de begeleider informatie over deze boeiende reis delen met de ouders. In 2020 werd de brusvalies afgewerkt. Vanaf 2021 kunnen de begeleiders van onze diensten deze boeiende reis met de brussen aanvatten!

Brug met de wetenschap

De wetenschappelijk medewerker van de Liga Autisme Vlaanderen slaat de brug tussen de praktijk van begeleiding en de wetenschap. Dit gebeurt enerzijds door het versterken van de autismspecifieke expertise van de begeleiders en anderzijds via praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek rondom autisme. In 2020 waren dit volgende drie onderzoeken:

1

Het onderzoek naar Globale Individuele Ondersteuning dat in 2019 werd opgestart in samenwerking met de Academische Werkplaats Autisme. Binnen dit onderzoek wordt het effect van de Globale Individuele Ondersteuning (GIO) onderzocht. In 2020 namen 92 leerkrachten uit het gewoon onderwijs deel aan het onderzoek. Tussentijdse resultaten laten zien dat leerkrachten al veel inspanningen leveren om kinderen met autisme te begeleiden, vooral bij die domeinen waarop de kinderen met autisme moeilijkheden laten zien op school. Een groot deel van de leerkrachten gaf aan dat het kind met autisme in hun klas meer individuele ondersteuning nodig heeft dan zij kunnen bieden, aangezien ook de andere kinderen in de klas aandacht nodig hebben. Bijna de helft van de leerkrachten ervaarde in enige mate stress door de extra noden van een kind met autisme in hun klas. Hoewel ze bereid zijn om extra inspanningen te leveren om kinderen met autisme te begeleiden, blijkt uit de eerste vragenlijst dat leerkrachten een grote nood voelen aan extra ondersteuning om dit goed te kunnen doen. Een centrale doelstelling van GIO is om leerkrachten meer handvatten te bieden om kinderen met autisme te ondersteunen. Bij een tweede fase in het onderzoek zullen de leerkrachten opnieuw de online vragenlijsten invullen, wanneer het GIO-traject is afgerond. Op die manier zullen we kunnen evalueren of GIO een invloed heeft gehad op hoe leerkrachten kinderen met autisme begeleiden en hoe dit hun functioneren op school beïnvloedt.

2

Het evaluatieonderzoek rond afstandsbegeleiding tijdens de eerste coronagolf. Aan de hand van een evaluatiebevraging bij cliënten en begeleiders werden de ervaringen in kaart gebracht met het telefonische en online aanbod van de thuisbegeleidingsdiensten in de eerste golf van de coronapandemie. Algemeen waren cliënten tevreden tot zeer tevreden over de ondersteuning via telefoon (83 %), videobellen (93 %) of chat (64 %). Zowel cliënten (72 %) als begeleiders (91 %) zijn het eens: in de toekomst is een combinatie van onlinehulp en face-to-face begeleiding de meest verkieslijke optie. Videobellen wordt hierbij naar voren geschoven als de geprefereerde communicatietool, hoewel 68 % van de begeleiders ook met chatten aan de slag wil. De uitgebreide resultaten van deze bevraging werden neergeschreven in een rapport dat terug te vinden is op de website van de Liga Autisme Vlaanderen.

3

Het onderzoek naar de Autisme Chat. In 2020 werd

Autisme Chat

In januari 2020 vierden we het eenjarig bestaan van de Autisme Chat. Met de Autisme Chat realiseren we voor gans Vlaanderen een vorm van overbruggingshulp voor personen met autisme en hun directe netwerk zoals ouders, brussen, grootouders en partners. We beperken ons hierbij niet de eigen cliënten van de thuisbegeleidingsdiensten autisme. Iedereen binnen de geformuleerde doelgroep is welkom. De Autisme Chat is gratis, anoniem en wordt bemand door begeleiders van de vier thuisbegeleidingsdiensten autisme achter de Liga Autisme Vlaanderen.

In 2020 werd de projectsubsidie van de Vlaamse overheid verdubbeld. Hierdoor waren we in de mogelijkheid om een halftijdse kracht in te zetten in functie van coördinatie en anderhalf voltijds equivalent in het kader van permanentie. De permanentie wordt sinds 2020 verzekerd door een chatteam van 43 ervaren begeleiders. Dit is een groei van 50% ten opzichte van 2019.

Enkele cijfers

Dankzij de uitbreiding in 2020 waren we beter in staat de veelheid aan oproepen te beantwoorden. Daarnaast beslisten we om tijdens de eerste golf van de coronapandemie de permanentie-uren van de Autisme Chat uit te breiden van 20 u naar 60 u per week. Dit was mogelijk dankzij de steun van de Koning Boudewijnstichting en de eigen inzet van personeelsmiddelen vanuit de thuisbegeleidingsdiensten. Van 17 maart tot en met 30 juni was de chat op weekdays

open van 10u tot 22u. Dat we hiermee tegemoetkwamen aan een reële nood toonde zich in de cijfers: in deze periode van drieënhalve maand hadden we ongeveer hetzelfde aantal chatgesprekken als in heel 2019, nl. 1158 gesprekken met 861 unieke oproepers.

**JULLIE HEBBEN ME DE LAATSTE WEKEN
AL ECHT GEHOLPEN OM TOCH DOOR TE
ZETTEN EN IK HEB ME ZO GEHOORD
GEVOELD! (VROUW MET ASS)**

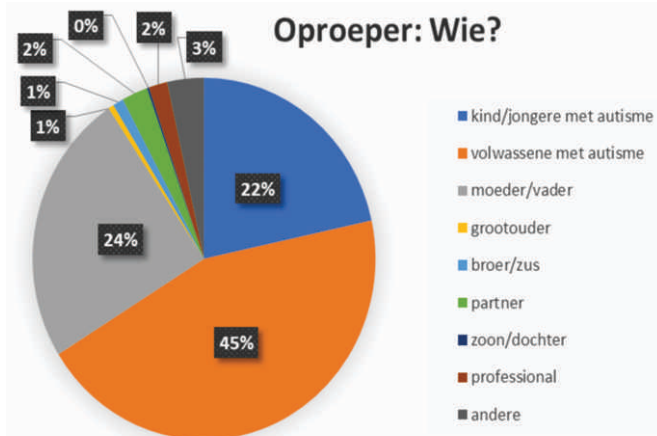
Over het volledige kalenderjaar 2020 werd de website van de Autisme Chat in totaal 41.739 keer bezocht. Dit gebeurde door 6418 unieke bezoekers. Uiteindelijk resulteerde dit in 2308 chatgesprekken, wat meer dan een verdubbeling is ten opzichte van 2019.

- Deze 2308 effectieve chatgesprekken vonden plaats met 1675 unieke oproepers.
- Meer dan driekwart van de chatgesprekken (77 %) duurde tussen 15 minuten en 1u, met een gemiddelde duur van 35 minuten. Bijna 9 op 10 gesprekken (88 %) werd binnen het uur afgerond.

De voornaamste bezoekers van de Autisme Chat zijn volwassenen met autisme (45 %) en ouders van een kind met autisme (24 %). Ook kinderen en jongeren met autisme vinden steeds meer hun weg naar de chat (22 %). In vergelijking met 2019 bereikten we in 2020 méér personen met autisme zelf (7 % meer volwassenen met autisme en 7 % meer kinderen en jongeren met autisme). Mogelijk speelt de coronapandemie hier ook een rol in, aangezien heel wat mensen met autisme in deze periode hun face-to-face ondersteuning zagen wegvallen of het emotioneel erg moeilijk kregen.

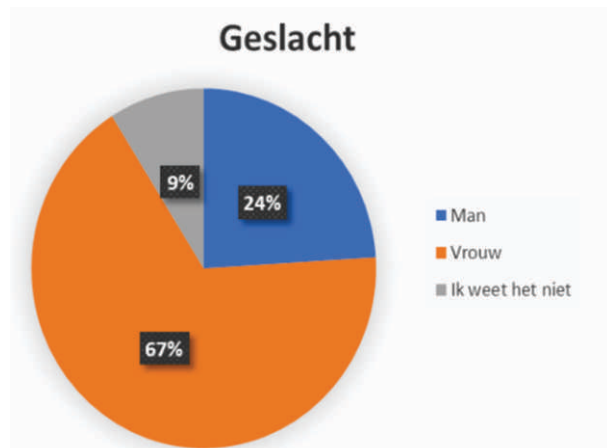

Uiteindelijk resulteerde dit in 2308 chatgesprekken, wat meer dan een verdubbeling is ten opzichte van 2019.

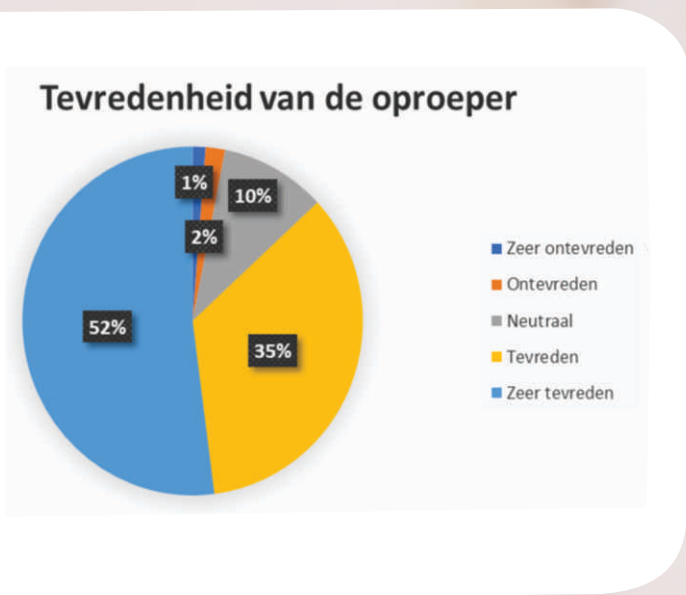
Opvallend is dat 67 % van de oproepers meisjes of vrouwen zijn en slechts 24 % jongens of mannen. Van 9 % kennen we het geslacht niet. Hoewel autisme 4 keer zo vaak mannen treft in vergelijking met vrouwen, zien we ook in de groep van personen met autisme (kinderen én volwassenen) dat vrouwen makkelijker de stap zetten naar onze chatbox (58 % vrouwen met autisme tegenover 32 % mannen).

HET WAS VOOR MIJ DE EERSTE KEER. HEB ZO HARD GETWIJFELD. MAAR BEN NU BLIJ DAT IK HET DEED. HET MOEST ER EVEN ALLEMAAL UIT. (MAMA VAN EEN DOCHTER MET ASS)

Algemeen zien we een grote tevredenheid bij de oproepers. 87 % van de oproepers is tevreden tot zeer tevreden. Gemiddeld geven de oproepers een score van 4,35 op 5 voor het chatgesprek.

De thema's die aan bod komen op de Autisme Chat zijn zeer divers. Het valt op dat het thema 'emotioneel/lichamelijk welbevinden' ongeveer één vierde van alle gesprekken uitmaakt.

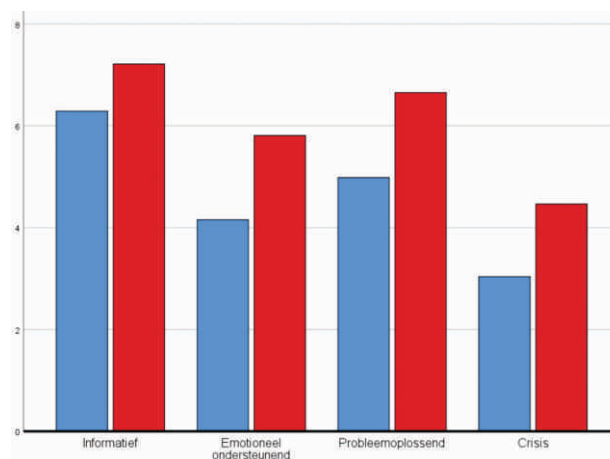

	Frequentie	
- Identiteit en (vermoeden van) autisme	3101	0,6 %
- Gezin, opvoeding en ontwikkeling (kinderen/ado's)	334	11,4 %
- Wonen en samenleven ((jong)volwassenen)	213	7,3 %
- Verslaving	17	0,6 %
- Vriendschap, relaties en seksualiteit	3351	1,4 %
- School/Werk/dagbesteding	3361	1,4 %
- Vrije tijd	124	4,2 %
- Suïcide (gedachten)/euthanasie	76	2,6 %
- Emotioneel/lichamelijkwelbevinden	6842	3,3 %
- Praktische vragen (doorverwijzing, materialen, premies, ...)	3341	1,4 %
- Corona-gerelateerd	44	1,5 %
- Andere	129	4,4 %

Na elk chatgesprek wordt aan de begeleider gevraagd wat de aard en het thema van gesprek was. In bijna de helft van de gevallen betrof het een emotioneel ondersteunend gesprek (46 %). Ook probleemoplossende (21 %) en informatieve gesprekken (26 %) komen vaak voor op de Autisme Chat. In 2020 vonden er 55 crisisgesprekken plaats, wat overeenkomt met een 2%.

Tot slot brengen we sinds 2020 ook de effectiviteit van de Autisme Chat in kaart. Zowel voor als na het chatgesprek wordt aan de oproeper gevraagd om met een score tussen 0 en 10 aan te geven hoe hij zich op dit moment voelt. Over alle oproepers en alle gesprekken heen zien we een significante stijging van de gemiddelde score voor (4,95) en na (6,29) het gesprek. Deze stijging is het grootst bij de emotioneel ondersteunende gesprekken. Onderstaande tabel geeft de gemiddelde scores voor en na het gesprek weer, in respectievelijk de blauwe en rode balk.

Gemiddeld geven de oproepers een score van 4,35 op 5 voor het chatgesprek.

Toekomst

De Autisme Chat heeft de afgelopen 2 jaar haar plaats in het hulpverleningslandschap bewezen. Sinds de oprichting hebben we in totaal al meer dan 3500 chatgesprekken met meer dan 2000 unieke oproepers op de teller. We kijken dan ook verwachtingsvol uit naar een structurele subsidiaire verankering van de Autisme Chat in Vlaanderen. Het is dankzij de projectsubsidie van de Vlaamse overheid in 2019 en 2020 dat we in staat waren om de Autisme Chat uit te bouwen tot een succesverhaal. Het feit dat onze chat enerzijds professioneel en autismspecifiek is, en anderzijds zeer laagdrempelig, draagt ongetwijfeld bij tot dit succes. We kijken er dan ook naar uit om de Autisme Chat niet langer als een project, maar als een volwaardig onderdeel van het ondersteuningslandschap voor mensen met autisme te kunnen uitbouwen.

Projecten in de kijker

Online hulpverlening: van de nood een deugd maken

De lockdown omwille van de COVID-19 pandemie in de eerste helft van 2020 heeft de online hulpverlening in een stroomversnelling gebracht. Waar we in 2019 nog schoorvoetend stappen zetten om chat voor volwassenen en jongeren in te voeren als aanvulling op onze begeleiding aan huis, maakten we in maart 2020 noodgedwongen een radicale omslag naar online begeleidingen. Zowel beeldbellen als chat werden dé manier om cliënten te bereiken. Een ruime meerderheid van onze cliënten kon gelukkig meegaan in deze plotse verandering. De aanpassing aan de nieuwe situatie verliep dermate voorspoedig, dat we de mogelijkheid hadden om extra begeleidingstrajecten aan te bieden onder de naam KIOSC: Kortdurend Intensief Online aan de Slag in Coronatijden. Dit zorgpakket was zowel bedoeld voor wachtende cliënten als voor nieuwe aanmelders. Zoals je kan lezen bij de paragraaf 'Tevredenheid', werd het erg op prijs gesteld.

De positieve ervaringen die we tijdens de eerste en tweede golf van de pandemie met het online begeleiden opdeden, willen we graag integreren in ons begeleidingsaanbod. Online hulpverlening kent immers enkele onmiskenbare voordelen. Er is tijdswinst door het wegvallen van de verplaatsing met de auto en ook het milieu vaart er wel bij. Bij

gezondheids- of mobiliteitsproblemen van één van beide partijen, kan je overschakelen op afstandsbegeleiding. Dat komt de continuïteit van de begeleiding ten goede. Tenslotte biedt een online begeleidingsomgeving de mogelijkheid om vlot videobeelden en documentatiemateriaal te delen.

Aangezien we tijdens de lockdown ook hebben ondervonden dat voor een optimale afstemming en samenwerking contactbegeleiding een noodzaak is, kiezen we ondanks de vele voordelen voor een mengvorm van afstandsbegeleiding en contactbegeleiding. Zo komen we tegemoet aan de fundamentele nood aan direct menselijk contact, die zowel cliënten als begeleiders het voorbije jaar hebben ervaren. Met deze keuze voor 'blended online hulpverlening' sluiten we aan bij de bevindingen van de uitgebreide enquête van de Liga Autisme Vlaanderen bij cliënten en begeleiders van de provinciale begeleidingsdiensten: een combinatie van onlinehulp en face-to-face begeleiding draagt voor de meesten de voorkeur weg.

Bij alle vormen van online begeleiding, maar zeker bij groepsbegeleiding wordt de creativiteit en het improvisatietalent van begeleiders geprikkeld. Een greep uit de praktijk:

De brussengroep van 9 tot 12 jaar

Extra voorbereiding en aanpassingen aan het cursuspakket zijn voor onze begeleiders nodig om op een geanimeerde en afwisselende manier te kunnen werken. Ouders staan op de achtergrond paraat voor technische kwesties en ongemakken en om ervoor te zorgen dat brussen ongestoord een brusmomentje kunnen hebben. Voor sommige brussen is de kennismaking met digitaal werken spannend en erg wennen. Andere brussen zijn er al goed mee vertrouwd en moeten juist wat getemperd worden in hun enthousiasme om alle knopjes en modaliteiten die beeldbellen in zijn mars heeft tentoon te spreiden.

Onze begeleiders bereiden zich voor met leuke ideetjes, activiteiten, beeldmateriaal, ... en hun vermogen om 'on the spot' flexibel in te spelen op wat zich aandient.

Voor de camera een beetje zot doen en voor wat beweging zorgen is bij deze doelgroep nodig, zoals:

- 'Zoek een muts, zet hem op en verschijn zo snel je kan terug voor de camera. Zo kunnen we 'goedgemutst' aan deze sessie beginnen. Hoe is het met jou?'
- 'Neem het papieren zakdoekje, pruts er een laagje vanaf en leg hem op je gezicht. Probeer het zakdoekje omhoog te blazen. Wat wil jij wel eens wegblazen?'

De jongerengroep 'zelfbeeld'

Normaal gezien stellen we de verbeelding van de jongeren op de proef door een aantal fysieke proefjes. We laten hen bijvoorbeeld voelen in een zak en raden welk voorwerp er in zit. Hoe konden we die proefjes nu anders aanpakken?

We hebben dan maar een cadeautje ingepakt en laten zien voor het scherm. De jongeren moesten op basis van de visuele informatie hun verbeelding aanspreken om te raden wat erin zat.

'Een trui of een dekentje!', riepen ze eerst.

Maar toen schudde begeleidster Katrien met het cadeautje en er rammelde iets in het pakje.

'Nee, zeker geen kledingstuk!', scandeerden de jongeren.

'Een zakje met legoblokken?', vroeg iemand voorzichtig.

Katrien pakte het pakje uit en er zat een zakje chips in.

En zo gebeurde dat we de online groepsbegeleiding afsloten met 'zin in chips'.

Project expertise sociaal-emotionele ontwikkeling van mensen met autisme

Heel wat mensen met autisme hebben een disharmonisch ontwikkelingsprofiel. Er is een reëel gevaar van overschatting wanneer we niet duidelijk weten op welk sociaal-emotioneel niveau een cliënt functioneert. De 'Schaal voor Emotionele Ontwikkeling - Revised' (SEO-R) is een instrument dat een beter zicht geeft op de emotionele ontwikkeling. Zo kunnen handvatten geformuleerd worden om te komen tot een optimaal afgestemde ondersteuning voor de persoon met autisme, waarbij rekening wordt gehouden met de basale emotionele noden.

Het project heeft als doelstelling om een eenvormige implementatie van de SEO-R in alle afdelingen van Het Raster te realiseren. Na het vertrek van de vorige projectleider eind 2019 werd de projectgroep in 2020 opgesplitst. Enerzijds ging een intervisie- en supervisiegroep met een externe deskundige aan de slag om de implementatie van de kennis van de sociaal-emotionele ontwikkeling te ondersteunen. Anderzijds is er een kleinere groep die zich toelegt op het verwezenlijken van de strategische doelen: de systematische verspreiding van basiskennis en gespecialiseerde kennis over SEO in Het Raster.

Project groepsbegeleiding sociale vaardigheden

Ouders stellen regelmatig de vraag naar sociale vaardigheidstrainingen specifiek voor kinderen met autisme. Onze begeleiders gaan met dit thema soms wel één op één aan de slag, maar we zien het als een grote meerwaarde om dit op een meer gestructureerde manier in groep aan te bieden. Een groep met leeftijdsgenootjes is immers een ideale leeromgeving. De focus ligt bij dit programma op het aanleren en het oefenen van de vaardigheden in de praktijk, met als doelstelling het zelfwaardegevoel te verhogen en de maatschappelijke participatie en integratie te bevorderen. We denken dan onder meer aan communicatie- en spelvaardigheden, aan het begrijpen van emoties, mimiek en lichaamshouding, aan conflicthantering, aan vaardigheden inzake verbeeldend spel en vaardigheden in het aangaan en onderhouden van vriendschapsrelaties.

Nadat in het voorjaar het voorbereidend inhoudelijk werk werd gedaan, zouden de groepsessies van de sociale vaardigheidstraining voor lagere schoolkinderen begin maart 2020 van start gaan. Helaas is de start van deze try-out als gevolg van de coronamaatregelen al na één sessie uitgesteld. In september werd het programma hervat. Zes van de zeven spelsessies werden volgens plan uitgevoerd. Met de invoering van code rood in Het Raster begin november 2020, werd de laatste sessie vertaald naar een buitenprogramma, waardoor het alsnog kon doorgaan.

Deel twee van het programma gaat aan huis (of via beeldbellen) door om de transfer van het geleerde naar 'het echte leven' te ondersteunen. De evaluatie van deze reeks gebeurt door middel van een systematische bevraging van kinderen, ouders en begeleiders. Daarna wordt het programma herwerkt. Als de omstandigheden het toelaten, gaat in het voorjaar van 2021 een tweede reeks door. Daarna zal deze variant van de training gebruikt worden in alle vestigingen van Het Raster.

Coaching jongvolwassenen

De jongvolwassenheid is een bewogen overgangperiode die voor mensen met een beperking vaak van doorslaggevend betekenis is voor het verdere verloop van hun maatschappelijke participatie. Met het pilootproject ® NXT LVL ('our next level') ondersteunt Het Raster jongeren met autisme gedurende deze levensfase. In 2020 startten in de regio's Antwerpen/Mechelen en Kempen twee groepen van 8 jongvolwassenen, die allen een vorm van vervolgonderwijs waren gestart.

Volgens het oorspronkelijke ontwerp van dit zorgpakket, stonden er voor 2020 zes groepsbijeenkomsten gepland, twee bijeenkomsten met het netwerk (supportteam) en acht individuele begeleidingen. Als gevolg van de coronamaatregelen vonden de groepsbijeenkomsten maar beperkt plaats en de nood aan individuele ondersteuning bij het studeren in afstandsonderwijs was groot. De begeleiding werd daarom in belangrijke mate op individuele basis via beeldbellen ingevuld. Het verderzetten van het project vroeg op deze manier de nodige flexibiliteit van beide partijen. Bij de eerste evaluatie van het project in december 2020 was de teneur desondanks positief. Toch hopen we in 2021 dichter bij onze planning te blijven.

Wanneer we de kwantitatieve deelnemersgegevens onder de loep nemen, zien we dat de gemiddelde leeftijd 19,5 jaar is, dat er gemiddeld 12 individuele sessies per cliënt doorgingen en dat de cliënt deelnam aan 2 groepsbijeenkomsten. Over het algemeen kunnen we concluderen dat het welzijn van deze cliënten onder druk staat en dat het desondanks redelijk lukt om zich te handhaven op het gebied van studie. Aangezien het mentaal en fysiek welbevinden een belangrijke pijler vormt van het pilootproject, zullen we hier in 2021 sterk op inzetten.

Project samenwerking met psychiatrische diensten

In Het Raster melden zich heel wat volwassenen aan met een bijkomende psychiatrische stoornis. We gingen in 2020 actief op zoek naar samenwerking met (mobiele) psychiatrische diensten. Het is onze doelstelling om de continuïteit van de zorg te verbeteren door meer deskundigheid uit te bouwen in de comorbiditeit autisme en psychiatrische problematieken, door voor deze complexe doelgroep een sector-overschrijdende samenwerking uit te bouwen. Er is een projectwerking 'mobiele diensten psychiatrie Leuven' en een projectwerking 'psychiatrische ziekenhuizen Antwerpen'.

De eerste projectwerkgroep staat on hold sinds de eerste coronagolf van medio maart 2020. De samenwerking met de mobiele diensten in de vorm van gemeenschappelijk casusbesprekingen was toen nog in een pril stadium. Er was nog niet voldoende basis om over te stappen op beeldbellen. Vanaf september heeft team Leuven opnieuw contact gelegd met 2 van de 8 mobiele psychiatrische diensten van de regio. Door corona staat de voortgang van dit project op een laag pitje.

Ook de tweede projectwerkgroep ondervindt de gevolgen van de coronacrisis. De geplande outreach in verschillende afdelingen van PC Multiversum werd uitgesteld. Hetzelfde was het geval voor een informatieavond autisme voor patiënten in het UPC Duffel. De vragen van de contactpersonen in de afdelingen van UPC Duffel werden omwille van corona telefonisch beantwoord en het aantal verwijzingen van recentelijk gediagnosticeerde patiënten via Wegwijs nam sterk af. Na de eerste coronagolf kwam hier snel verandering in. Het is duidelijk dat UPC Duffel en PC Multiversum de weg weten te vinden naar Het Raster. Het meest succesvol zijn de korte trajecten Wegwijs. Individuele ondersteuning van de cliënt en outreach gaan hier samen aangezien het traject een gezamenlijke inspanning van de verwijzer van het psychiatrisch ziekenhuis en de begeleider van Het Raster inhoudt.

Er is in samenspraak tussen projectleider, team en directie gekozen voor een afronding van de projectfase. Continuering van de verworvenheden van dit project zullen we realiseren door een geplafonneerde instroom van de trajecten Wegwijs structureel op te nemen in het aanbod van Het Raster in de regio Antwerpen-Mechelen. De mogelijke uitrol van dit aanbod voor de psychiatrisch ziekenhuizen in andere Rasterregio's, ligt in 2021 voor.

Een bijzonder outreachproject

Het Raster heeft in 2020 de vereniging Sensitieve Zorg (Senzo vzw) ondersteund bij het uitbreiden van hun activiteiten. Senzo ontwikkelt initiatieven inzake cultuursensitieve zorg voor personen met een beperking. Ook andere organisaties kunnen bij Senzo aankloppen om in hun cultuursensitieve zorg bijgestaan te worden.

Eén werkingsaspect van Senzo is ASSma, een initiatief voor ouders van personen met een autismespectrumstoornis en een migratieachtergrond. Vanuit ASSma signaleerde men een nood aan uitwisseling en ondersteuning voor hun

Hieronder kan je lezen hoe deze samenwerking in de praktijk vorm krijgt:

De verwijzer, psycholoog van het psychiatrisch ziekenhuis, meldt cliënt Erwin (fictieve naam) aan bij Het Raster. Er is vanuit het behandelteam van de afdeling stemmingsstoornissen een sterk vermoeden van autisme bij Erwin. Erwin is 40 jaar. Hij is opgenomen in het psychiatrisch ziekenhuis wegens depressieve klachten. Dit is niet de eerste opname die hij meemaakt. Hij werd al verschillende keren opgenomen op een crisisafdeling en heeft aansluitend langdurige opnames doorlopen. Erwin probeert na de opnames iedere keer zijn dagelijks leven weer op te pikken. Dit lukt hem de eerste maanden, maar telkens ontstaan weer moeilijkheden waardoor de depressieve klachten terugkeren. De opnames bieden hem een structuur die hij vaak enkele maanden na afronding van de psychiatrische begeleiding weer verliest.

Dagen van verveling krijgen tijdens de opname opnieuw invulling. Erwin ervaart aansluiting bij anderen op de afdeling en voelt zich niet meer geïsoleerd van de maatschappij. Op de afdeling worden de aangeboden therapieën goed gevolgd en de individuele psychologische gesprekken zijn belangrijk in het herstel. Het team merkt echter op dat het proces van Erwin niet altijd even vlot verloopt en ze zien dat eens de depressieve klachten op de achtergrond komen te staan, zijn autisme nog vele andere hindernissen opwerpt waar hij tegenaan blijft lopen. De psycholoog vraagt het zorgpakket Wegwijs aan bij onze dienst om samen met Erwin psycho-educatie te krijgen rond autisme: waar speelt autisme Erwin steeds parten als hij na de opname zelfstandig de draad van zijn leven weer probeert op te nemen? De gesprekken met de begeleider van Het Raster volgen ze gezamenlijk. Op deze manier krijgen de betrokken partijen de nodige informatie en adviezen mee en kan de afdeling van het psychiatrisch ziekenhuis het verdere behandelproces opnemen.

dochter met autisme. Daarop kwam het idee om een tienerwerking voor meisjes met autisme uit te bouwen. De tieners kozen zelf de naam dAmeSS voor dit project. Het Raster ondersteunde de opstart van deze werking.

Het initiatief startte in januari 2020 en zorgt ervoor dat meisjes met autisme en een migratieachtergrond maandelijks samenkomen voor lotgenotencontact, vorming, ondersteuning en zelfzorg. De volgende thema's staan op de agenda: theorie autisme - identiteit - lichaam - grenzen herkennen en stellen - omgaan met frustratie - administratieve GPS - autisme in andere culturen - vriendschappen en relaties - sociale media - communicatie - assertiviteit - zelfzorg.

Project Globale Individuele Ondersteuning

Om de participatie van jonge kinderen met een vermoeden van handicap in inclusieve contexten zoals de kinderopvang en het gewone onderwijs te bevorderen, werd in 2019 een nieuwe functie gecreëerd in de Rechtstreeks Toegankelijke Hulp, namelijk de Globale Individuele Ondersteuning. Het Raster heeft altijd al sterk ingezet op inclusie van jonge kinderen met autisme. We zetten dan ook graag onze schouders mee onder het uitbouwen van deze nieuwe vorm van ondersteuning.

Voor het ontwikkelen van een gedegen autismspecifieke invulling van GIO, dienden we samen met de andere diensten van de Liga Autisme Vlaanderen een projectaanvraag in bij de Academisch Werkplaats Autisme (AWA). De projectaanvraag bij AWA werd gehonoreerd in 2019 en onderzoekers droegen hun steentje bij aan de het ontwikkelen van een draaiboek GIO, waar GIO-begeleiders aan de hand van een zevental domeinen een gedetailleerde interventieomschrijving kunnen vinden. Heel in het kort, met een concreet voorbeeld erbij:

- **Structureren/verhelderen van de leeromgeving:** voor veel kinderen met autisme is het nodig om het dagverloop of een opdracht extra te verduidelijken: wat gaat het kind doen, waar gaat het dit doen, wanneer wordt dit verwacht, hoe en met wie gaat dit gebeuren?

- o Voor Amélie (4 jaar) is het onduidelijk waar haar fruitdoosje, drinkflesje en brooddoos opgeborgen moeten worden. Door op haar materiaal een teken aan te brengen dat overeenkomt met de juiste opbergdoos van de klas, lukt het haar wel.

- **Communicatie:** zich uitdrukken en de communicatie van anderen goed begrijpen is voor een kind met autisme niet vanzelfsprekend. Omdat we de hele dag door met elkaar communiceren, hebben kinderen met autisme hierbij extra hulp en soms ook hulpmiddelen nodig.

- o Rania (3 jaar) gebruikt geen taal om zich uit te drukken en uit haar frustratie daarover met roepen of wenen. Als eerste stap zorgt de GIO-begeleider in samenspraak met de leerkracht dat ze naar de leerkracht toegaat om duidelijk te maken dat ze haar favoriete speelgoedje wil. Dit speelgoed staat in Rania's zicht, maar buiten haar bereik.

- **Emotie en gedrag:** het regelen van de eigen emoties en zich gedragen zoals de omgeving het verwacht, is voor een aantal kinderen met autisme een moeilijke opgave. Ze zijn wat sneller overstuur en hebben meer hulp van volwassenen nodig om met hun gevoelens om te gaan. Bovendien kunnen kinderen met autisme overgevoelig of juist te weinig gevoelig zijn voor prikkels. Je kan hierbij bijvoorbeeld denken aan overgevoeligheid voor geluiden, aanraking en licht. Of bijvoorbeeld aan het niet opmerken van prikkels die duiden op dorst of vermoeidheid.

- o De GIO-begeleider maakt Arno (5 jaar) op een speelse manier vertrouwd met het gebruik van gehoorbescherming. Daarna leert Arno het toe te passen in de klas. De leerkracht houdt na de GIO-voormiddag een oogje in het zeil om Arno eraan te herinneren om op tijd zijn gehoorbescherming te gebruiken. De ouders merken op dat Arno minder druk terugkomt van school en dat zijn gedrag beter hanteerbaar is.

- **Adaptieve vaardigheden (slapen, eten, drinken, zindelijkheid, aan/uitkleden):** deze ogenschijnlijk eenvoudige activiteiten verlopen door autisme soms moeizaam. De ontwikkeling op deze gebieden kan ongewoon of vertraagd verlopen.

- o Bernt (4 jaar) is nog niet zindelijk. Na een registratiesysteem van de GIO-begeleider te hebben bijgehouden, maken de leerkracht, de ouders en de GIO-begeleider een plan van aanpak. Door volgehouden inspanningen is Bernt na 2 maanden passief zindelijk. Hij is trots dat hij geen pampers meer aan hoeft.

- **Spel, vrijetijd en taakengagement:** autisme heeft invloed op de spelontwikkeling en op de manier waarop het kind omgaat met opdrachten, meer bepaald begrijpen van de opdracht, aandacht en motivatie gaande houden. Het stimuleren van gevarieerd spel en hulp bij het spelend omgaan met anderen in de vrije tijd kunnen in GIO aan bod komen.

- o Ernie (3 jaar) is gefascineerd door het geluid dat zijn gestamp maakt. De houten vloer van de klas en de oren van de leerkracht moeten het ontgelden. De GIO-begeleider duidt dit herhalend spel binnen autisme en gaat met de leerkracht aan de slag om meer variatie in Ernie's spel te brengen.

- **Overgangsmomenten:** de afwisseling van activiteiten in de loop van de dag vraagt van kinderen met autisme een hele inspanning. Denk hierbij aan de overgang van vrij spel naar een kringmoment, van een knutselopdracht naar het middagmaal en zo verder. We zoeken naar mogelijkheden om deze overgangen indien nodig te verduidelijken of anderszins te ondersteunen.

- o De GIO-begeleider merkt bij de observatie op dat het opruimliedje van de leerkracht en het opruimtumult van de andere kleuters aan Aïsha (5 jaar) voorbijgaan. Als de juf haar persoonlijk aanspreekt, kijkt ze verschrikt en is ze boos omdat ze naar haar gevoel plots moet stoppen. Samen met de leerkracht bedenkt de GIO-begeleider een manier om deze overgang voor haar gemakkelijker te maken.

- **Psycho-educatie voor de betrokkenen:** we verstaan hieronder het doorleefd begrijpen van het autisme bij dit unieke kind. Deze psycho-educatie zal doorheen het GIO-traject vooral vorm krijgen aan de hand van de bespreking van concrete voorvallen. Daarnaast is het mogelijk dat er een informatiemoment doorgaat voor alle betrokkenen.

- o De GIO-begeleider organiseert bij de start van Jules (7 jaar) in het eerste leerjaar een informatiemoment voor het schoolteam. Het gedrag van Jules is een beetje bijzonder, maar met een goed begrip van dit gedrag vanuit autisme, leert het schoolteam hiermee omgaan.

Als corona ergens roet in het eten heeft gegooid, dan is het wel bij GIO en het wetenschappelijk onderzoek van de AWA. Na een voortvarende start van het tweede aanmeldingscohort in februari en maart 2020 werd GIO onmogelijk door een algemene schoolsluiting in de tweede helft van maart. In september is er een beperkte instroom geweest van nieuwe cliënten om de trajecten die niet konden herstarten omwille van de overstap naar het BUO of het tweede leerjaar, te vervangen. In oktober zijn vrijwel alle geplande GIO-trajecten van start gegaan en begin november weer opgeschort vanwege de tweede golf in de pandemie en de bijhorende code rood in Het Raster. Begeleiders trachten sindsdien als vervangend aanbod ouders en leerkrachten vanop afstand te ondersteunen.

Auti-Maatje

Ook voor onze vrijwilligers was 2020 een moeilijk jaar. Tot tweemaal toe moest de werking van Auti-Maatje volledig worden gestaakt. Maar toch hebben onze vaste vrijwilligers elk op hun manier veel betekend voor hun cliënten. Een belletje, een mailtje, een berichtje, een online spelletje. Alles om in verbinding te blijven. En onze recent aangeworven vrijwilligers staan in de startblokken, vol zin om aan de slag te gaan van zodra het kan en mag. We hopen voor 2021 dan ook op vele nieuwe mooie verhalen zoals dat van Sander hieronder. Onze vrijwilliger Ronny vertelt:

'In samenspraak met zijn ouders gaan Sander en ik een bezoekje brengen aan een dierentuin in Nederland. We hebben een all-in ticket in onze zakken zitten en hebben er zin in! Het is mooi weer.

Daar aangekomen merken we dat het rustig is in de zoo. Eerst gaan we 'onze innerlijke ik' versterken met een lekkere lunch. En dan gaan we op pad. Als eerste komen we bij de papegaaien. Eens Sander zeker weet dat het veilig is, vindt hij het zichtbaar fijn om hen te voederen. Dan verschijnt er een verzorger met een mooie witte papegaai op zijn arm en zet deze bij Sander op de schouder. Dat vindt Sander dan weer niet zo leuk, vooral omdat hij niet weet wat die vogel van plan is. Ik neem de vogel over en laat hem over mijn arm kruipen. We gaan verder maar de papegaai blijft bij me, zelfs als al de zaadjes op zijn. Dit tot groot jolijt van Sander! Uiteindelijk geven we de trotse vogel door aan een andere parkbezoeker en we vervolgen onze weg door het dierenpark. We amuseren ons goed, nemen foto's van de dieren en voor we huiswaarts keren, eten we nog een frietje met een snack.

Terug thuis bij zijn ouders zegt Sander opgetogen dat hij een hele leuke dag heeft gehad! Fijn, want daar doen we het allemaal voor!

Werken aan kwaliteit

Vorming, training en opleiding (VTO)

Het jaar 2020 staat voor alle medewerkers volop in het teken van leren. Elke dag in dit jaar vormt, zeker aan het begin van de lockdown, een stevige uitdaging. De gezondheidscrisis dwingt ons om van thuis en alleen nog maar met behulp van computerprogramma's of de telefoon te werken. We leren beeldbellen met collega's en met cliënten, we leren chatten met jongeren en volwassenen met autisme, we leren digitale problemen op te lossen, we leren kortom van alles om onder lastige omstandigheden verder te werken. Daarnaast proberen we alle gebruikelijke VTO-activiteiten zo goed mogelijk doorgang te laten vinden. Je vindt hieronder een verslag hiervan.

Op verschillende manieren proberen we tegemoet te komen aan de opleidingsbehoeften. In de vergaderplanning van elk team wisselen intervisie en themavergaderingen elkaar af. Intervisie is gericht op het delen van kennis en inzicht naar aanleiding van een praktijksituatie die een teamlid inbrengt. In een themavergadering diept een interne of externe lesgever samen met het team een welbepaald onderwerp uit. De themavergaderingen verlopen gedurende 2020, op een onderbreking tijdens de zomermaanden na, geheel online. In 2020 komen in de verschillende teams onder andere de volgende thema's aan bod: psycho-educatie met Brainblocks, ImPACT (communicatiebevordering voor het jonge autistische kind) voor GIO-begeleiders, nieuwe autoriteit en geweldloos verzet. We gingen ook dieper in op verontrusting met de methodiek Signs Of Safety.

In 2020 wordt opnieuw een teamoverschrijdend vormingsaanbod uitgewerkt om tegemoet te komen aan vormingsnoden van individuele medewerkers. De meerwaarde van interne vormingen zit hem vooral in de mogelijkheid om een inhoud op maat te bieden, aangepast aan de specifieke context waarin we werken. Daarnaast is er een belangrijk kostenbesparend effect. Gezien de groeiende omvang van het interne vormingsprogramma spreiden we de inhoud over 2019 en 2020. In het begin van 2020 gaat de laatste vorming van dit aanbod met als onderwerp het communiceren over gevoelens in de lokalen van Het Raster door. De geplande vorming van maart met als onderwerp oplossingsgericht werken met cliënten stellen we uit naar het najaar. We hopen om dan in twee kleine groepjes toch live van start te kunnen gaan. Uiteindelijk vindt ook deze vorming online plaats. Hieruit leren we om in deze onzekere tijden het interne vormingsprogramma van het voorjaar 2021 volledig online in te plannen.

Het volgen van externe opleidingen verdient eveneens de nodige aandacht. Het kan het blikveld van de medewerker

verruimen. Het is ook een gelegenheid om andere diensten, visies en methodieken te ontdekken. Medewerkers van Het Raster volgen kortdurende externe vormingen, maar ook langdurige opleidingen zoals oplossingsgerichte therapie, systemische relatie- en gezinstherapie of gezinsbegeleiding. De begeleiders beschikken over een individueel jaarbudget om het volgen van bovengenoemde opleidingen mogelijk te maken.

Tijdens de lockdown in het voorjaar maken verschillende vormingsinstituten een soepele omslag naar het aanbieden van webinars. Een deel van de interessante webinars is in deze periode gratis. Veel medewerkers maken hier dankbaar gebruik van.

Leren van elkaar is niet enkel voor nieuwe medewerkers interessant. Ook voor ervaren begeleiders is dit belangrijk. De laatste jaren zetten we sterk in op het ontdekken en ontplooiën van 'pluskundigheid' van begeleiders. Het gaat over een specifieke deskundigheid of interesse die begeleiders graag verder ontwikkelen. Dit doen we door middel van een systeem van co-begeleiding. Begeleiders kunnen in bepaalde situaties samen op pad gaan om van elkaar te leren. Op die manier wordt de pluskundigheid meer gedeeld. In 2020 maken 16 van de 85 begeleiders gebruik van deze vorm van leren. Dit is een lichte stijging ten opzicht van 2019, maar kan zeker nog beter.

Kwaliteitszorg

In 2020 wordt ook het kwaliteitsbeleid beïnvloed door corona. Het stelde ons onder meer voor de uitdaging om op heel korte tijd procedures en documenten te ontwikkelen voor het nieuwe zorgpakket KIOSC. In moeilijke en verwarrende tijden gaf dit een houvast aan de medewerkers.

De nieuwe organisatiestructuur van Het Raster vraagt een vertaling naar het kwaliteitssysteem. Er is onder andere een impact op de organisatie van het intern overleg en op de mandaten en bevoegdheden in bepaalde procedures.

De audits gaan dit jaar digitaal door en brengen nieuwe inzichten in bestaande procedures en elementen. Volgende onderwerpen komen aan bod: toetsing tevredenheid van de gebruikers, het beëindigen van de ondersteuning, de missie en visie, de hulp- en dienstverlening van de voorziening en het inzetten en evalueren van de middelen.

Het is voor Het Raster belangrijk om de kwaliteit van de dienstverlening te monitoren en een belangrijk instrument hiervoor is de toetsing van de tevredenheid van de cliënten. De laatste jaren werd het zorgaanbod verbreed en hiervoor moet ook de procedure rond tevredenheid aangepast worden. We vinden het belangrijk om binnen elk zorgaanbod (individuele en groepsbegeleiding, psychotherapie, Autitheek, Anti-Maatje, Outreach en Praktijkgerichte Vorming Autisme) de tevredenheid te toetsen. De nodige documenten worden hiervoor ontwikkeld en indien mogelijk gedigitaliseerd.

De andere audits geven ook aanleiding tot het actualiseren van de beoordeelde elementen en procedures. Een audit is steeds de start van een proces. Zo werd ook de procedure in verband met grensoverschrijdend gedrag eerder al geaudit. Een grondige herwerking dringt zich op. Het is een belangrijke, maar vooral ook complexe procedure. In 2020 starten we met de herwerking hiervan en dit wordt verdergezet in 2021.

Het voorbije jaar heeft ons geleerd dat we niet altijd kunnen voorzien welke uitdagingen er op ons pad komen, maar dat we als organisatie wel flexibel kunnen zijn om hiermee om te gaan. Het kwaliteitshandboek vormt net op dergelijke momenten een belangrijke houvast.

In 2020 wordt opnieuw een teamoverschrijdend vormingsaanbod uitgewerkt om tegemoet te komen aan vormingsnoden van individuele medewerkers.

Tevredenheid van onze cliënten

In 2020 hebben we 1146 tevredenheidsvragenlijsten verstuurd. We kregen er 438 terug, waarvan 36 van een groepsbegeleiding en 402 van individuele begeleiding. Een mooie responsgraad dus van 38%.

Net zoals vorige jaren is er een grote tevredenheid voor alle zorgpakketten. We besteden heel wat aandacht aan het eerste contact met de cliënt en dat loont. 99% is tevreden wat het individuele aanbod betreft. Voor de groepsbegeleiding is dat 97%. Deze trend zet zich verder in de resultaten van de tevredenheid van het verkenningsgesprek. Meer dan 98% is tevreden en 96% geeft aan voldoende geïnformeerd te zijn over het aanbod van Het Raster.

Heel fijn is het ook om te concluderen dat 96% van de respondenten tevreden is over de samenwerking met de begeleider en dat ze met hun bezorgdheden bij hem terecht kunnen. We hechten immers veel belang aan het blijvend opleiden en opvolgen van onze begeleiders.

92% geeft aan dat de doelstellingen van de begeleiding bereikt zijn. Alle doelstellingen bereiken is in de beperkte tijd niet altijd mogelijk. Het bepalen van doelstellingen is vaak een evenwichtsoefening tussen wat wenselijk en haalbaar is. We zijn met die 92% dan ook heel tevreden. Bij het zorgpakket Accent scoren we wat lager, namelijk 74%. Eén van de mogelijke verklaringen voor dit verschil is dat de Accent zich focust op één zorgvraag. Die ene zorgvraag kan hierbij leiden naar meerdere zorgvragen en dan reikt het zorgpakket niet ver genoeg om alle vragen te beantwoorden.

We kunnen ook concluderen dat de cliënten in het algemeen tevreden zijn over de hoeveelheid en de duur van de gesprekken. De inhoud van de begeleiding en de inzichten in autisme die verworven zijn, worden zeer goed bevonden. We geven graag nog een greep uit de reacties mee:

'Roos heeft me heel goed geholpen met informatie, tips en een luisterend oor. Ik ben haar dankbaar.'

'Wij zijn zeer tevreden over de inhoud en de aanpak van jullie begeleiding!'

'Dank voor de gegeven begeleiding! Ze heeft inzichten verschaft en waarde toegevoegd aan ons gezin.'

In bepaalde reacties kunnen we ook lezen dat mensen graag sneller of langer hulp hadden gekregen.

De uitbraak van pandemie Covid-19 heeft het ons dit jaar niet makkelijk gemaakt om cliënten te blijven begeleiden op een manier die door hen als helpend werd ervaren. We bedachten een nieuwe module KIOSC en toetsten ook daar de

tevredenheid van. We merken op dat er een grote tevredenheid is over het aantal gesprekken (97,3%) en over de duur van de gesprekken (98,2%). Meer dan 98% was tevreden over de inhoud van de begeleiding. De mate waarin mensen inzichten kregen in autisme ligt ook heel hoog, namelijk op 94,5%. We vermoeden dat de focus in sommige gesprekken meer lag op het omgaan met de coronasituatie dan op de inzichten in autisme zelf. Een aantal fijne reacties op een rijtje:

'Fijn dat er zeer kort op de bal gespeeld kan worden en dat je je als ouder echt gehoord en begrepen voelt. Het was heel aangenaam om de tips om te zetten in de praktijk en te zien dat het vaak werkte.'

'Ik wil Emma enorm hard bedanken, we gaan haar missen. We vonden het een superinitiatief! Misschien dit ook aanbieden in niet-coronatijden.'

Werken in Het Raster

Over 2020 erkent het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap Het Raster Antwerpen voor 3.620,25 personeelspunten en Het Raster Vlaams-Brabant voor 2118,55 personeelspunten binnen de Rechtstreeks Toegankelijke Hulp.

Het Raster beschikt verder over 50 personeelspunten uit de erkenning als Multifunctioneel Centrum, ontvangt personeelsmiddelen van cliënten met een persoonlijk assistentiebudget of persoonsvolgend budget in punten en/of cash, ontvangt middelen uit het intersectoraal samenwerkingsverband 'één gezin één plan', kan beroepen op projectsubsidies voor de autisme chat en op het fonds Sociale Maribel.

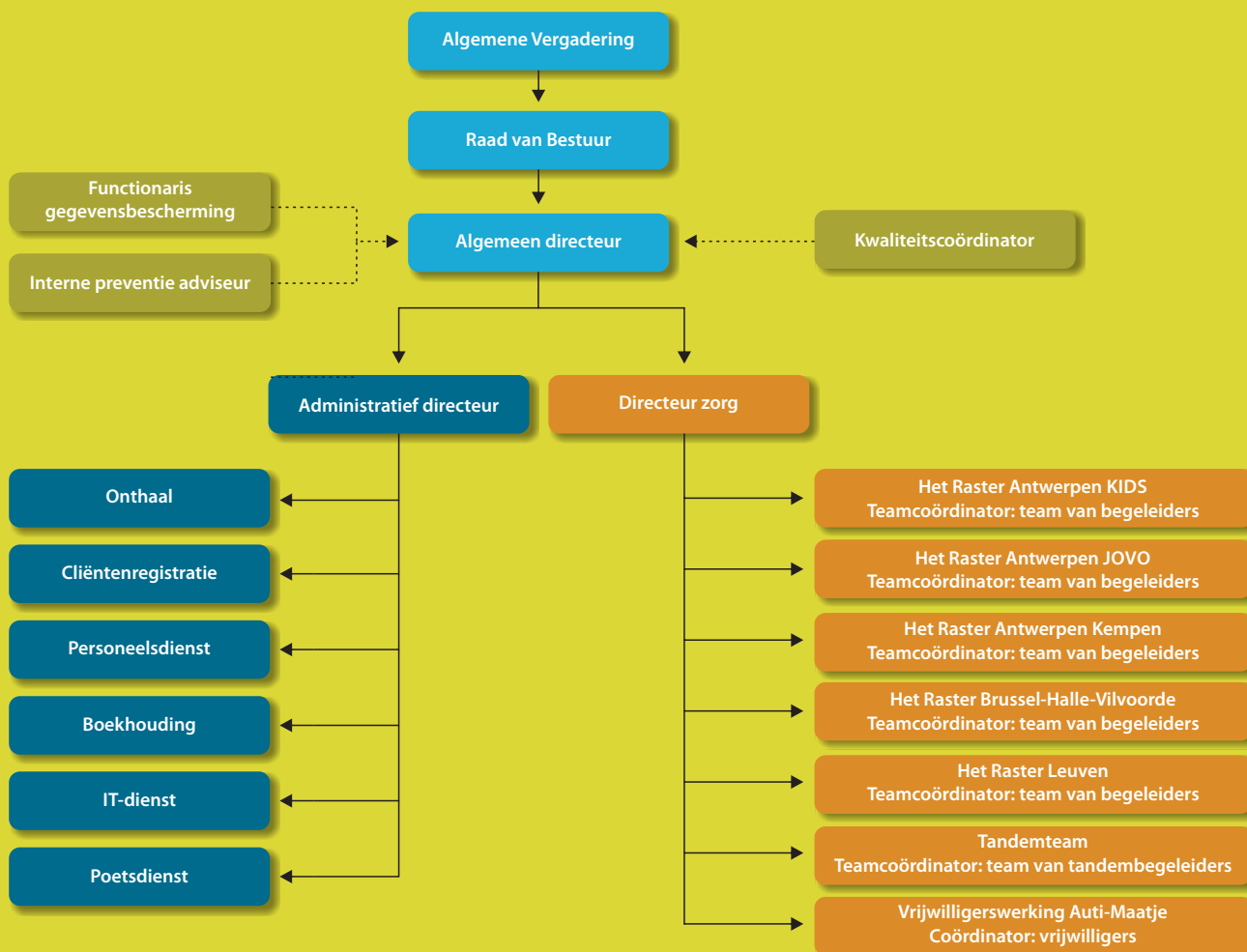
Eind 2020 stelt Het Raster 106 personeelsleden tewerk: 78 begeleiders, 6 teamcoördinatoren, 13 administratieve medewerkers, 5 poetsvrouwen, 1 coördinator van de vrijwilligerswerking, 1 directeur zorg, 1 administratief directeur en 1 algemeen directeur.

Vier van onze collega's combineren een leidinggevende functie met de functie van begeleider.

In 2020 werden in alle Belgische ondernemingen opnieuw sociale verkiezingen gehouden voor de oprichting en de vernieuwing van de ondernemingsraden en de comités voor preventie en bescherming op het werk. Organisaties met minstens 50 werknemers, moeten verkiezingen organiseren voor een comité voor preventie en bescherming op het werk. In Het Raster dienden zich al voor de derde sociale verkiezing

op rij langs werknemerszijde geen kandidaten aan. Dat betekent dat in onze organisatie overleg over aangelegenheden die het welzijn op het werk aanbelangen rechtstreeks tussen werkgever en werknemers blijft verlopen.

Het Raster is de afgelopen twee decennia sterk gegroeid en heeft zich ontplooid tot een dynamische organisatie die allerlei vormen van begeleiding biedt aan mensen met autisme en hun omgeving. De omgeving waarin we actief zijn, wijzigt snel en drastisch. Om ons voor te bereiden op de toekomst, hertekenden we in 2020 onze organisatiestructuur. Daarbij werden onder meer de functies directeur zorg en administratief directeur ingericht. De vorige aanpassing van onze organisatiestructuur dateerde al van 2006. In dat jaar splitsten we Het Raster in twee provinciale afdelingen. Deze kregen onder centrale aansturing elk hun eigen teamcoördinator. Gaandeweg kwamen er teams en teamcoördinatoren bij. In 2012 werd naast de teamcoördinatoren, een administratief coördinator aangeworven om onze ondersteunende processen aan te sturen. Met de actualisering van onze organisatiestructuur, willen we gepast ruimte en aandacht geven aan strategie en beleid, aan organisatieprocessen en ondersteunende diensten en aan de dagelijkse operationele werking. We willen klaar zijn voor een nieuw decennium met tal van uitdagingen en we willen de doelstellingen die we hebben geformuleerd in ons strategisch beleidsplan 2020-2024 kunnen waarmaken.

Wereld Autisme Dag 2020

Het programma van Wereld Autisme Dag op donderdag 2 april werd dit jaar helaas geannuleerd. Ook de feestelijke opening van de nieuwe Autitheek in Oud-Turnhout kon helaas niet doorgaan.

Het Raster verleende zijn medewerking aan de documentaire Radio Felix van de Liga Autisme Vlaanderen. De televisiepremière bij Ket doc kon gelukkig wel doorgaan.

GDPR

Sinds 25 mei 2018 is de Europese privacywetgeving van kracht: de General Data Protection Regulation (GDPR) ofwel de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). In 2019 wordt het privacybeleid van Het Raster uitgeschreven en geïntegreerd binnen de kwaliteitszorg.

Het opvolgen en toepassen van de privacyregels is een proces dat voortdurend in ontwikkeling is. We nemen documenten en procedures onder de loep en passen ze verder aan volgens de principes van de gegevensbescherming, zoals minimale gegevensverwerking en opslagbeperking. Zo bevat de begeleidingsfiche nu enkel nog noodzakelijke informatie. De nieuwe IT-omgeving zorgt ervoor dat we persoonsgegevens nog beter kunnen centraliseren.

We beheren een register waarin fouten rond GDPR worden genoteerd en geanalyseerd op risico van schending van de privacy. Er worden dit jaar geen inbreuken vastgesteld. Er doen zich 3 incidenten voor waarbij gegevens naar een foutief e-mailadres werden gestuurd. Dit kan steeds meteen worden rechtgezet.

We nemen het e-mailverkeer dan ook op in ons document 'veilig verwerken van gegevens' waarin belangrijke aandachtspunten gebundeld worden voor alle medewerkers.

Voor meer informatie rond dit thema kan je steeds contact opnemen met onze functionaris gegevensbescherming via dpo@hetraster.be.

Digitalisering in Het Raster

In 2020 zijn we overgeschakeld naar een volledig nieuwe IT-omgeving. Op basis van veiligheid, beheersbaarheid en betaalbaarheid hebben we gekozen voor een hybride oplossing waar bepaalde toepassingen op een eigen server draaien en andere op een externe server. In deze transitie hebben we ons laten bijstaan door een externe partner. We staan zelf in voor het beheer en doen op incidentele basis een beroep op onze partner.

Onze fysieke server is opgedeeld in een aantal virtuele servers waarvan de terminal server de meest ingrijpende verandering is voor onze medewerkers. Dit is in de praktijk een gepersonaliseerd bureaublad waardoor het lijkt dat een medewerker op zijn eigen omgeving maar in feite rechtstreeks op de server werkt. Het gebruik van de terminal server vervangt het gebruik van software op het eigen toestel waardoor deze nog enkel op de server geïnstalleerd en onderhouden moet worden. Voor al onze medewerkers hebben we Microsoft Office 365 licenties afgesloten waardoor zij met de meest recente Office toepassingen kunnen werken.

Uiteraard is het veiligheidsaspect een belangrijke en bepalende factor binnen onze IT transitie. Ons netwerk is beveiligd met hedendaagse firewalls en de toegang is georganiseerd via een Multi-factor Authenticatie van Microsoft. Om connectie te maken, moet een gekende gebruiker via de combinatie van gebruikersnaam, wachtwoord en bevestiging van goedkeuring via de Authenticatie app op zijn smartphone inloggen.

Tenslotte hebben we onze back-upsystemen gevoelig verbeterd. We bewaren voldoende beveiligde kopieën van onze data en systemen op meerdere toestellen, lokaal en op online locaties (cloud) van Microsoft. Ook daar worden op hun beurt weer back-ups van gemaakt.

Financiën

Met een degelijk financieel beleid garanderen we dat Het Raster economisch en financieel gezond is, dat het een toekomstgerichte visie heeft en de nodige flexibiliteit aan de dag kan leggen om zich aan te passen aan de steeds sneller evoluerende economische, financiële en maatschappelijke omgeving.

In 2017 hadden we de ambitie uitgesproken om voor de werkingsjaren 2018 en 2019 bewust meer personeel aan te werven dan waarvoor we gesubsidieerd zijn. Dankzij een strikte raming, nauwgezette opvolging door onze personeels- en financiële dienst en proactieve werkwijze hebben we deze ambitie kunnen waarmaken. Daar zijn we trots op. We hebben immers een deel van ons personeel gefinancierd met werkingsmiddelen die we realiseerden uit overschotten van het verleden. Hierdoor konden we jaarlijks een 200 extra cliënten begeleiden.

De realiteit is dat we dit niet elk jaar kunnen financieren waardoor we voor 2020 opnieuw de ambitie hadden om onze VAPH erkenning te halen met 97 % van de beschikbare personeelsmiddelen. Op die manier realiseren we € 150.000 aan extra werkingsmiddelen. Die

worden aangewend voor de verdere inrichting van onze Autitheek in Oud-Turnhout en voor de aankoop van een gebouw in arrondissement Leuven.

Tot slot willen we nog iedereen bedanken die giften aan ons heeft overgemaakt. Schenkers ontvangen hiervoor een fiscaal attest waarmee ze een belastingvermindering van 60 % ontvangen. Deze niet-structurele middelen zijn voor Het Raster een belangrijke bron van inkomsten, waarmee we projecten uit ons strategisch plan kunnen realiseren. We zullen deze extra financiële steun ten volle benutten om zo veel mogelijk cliënten zo goed mogelijk te helpen en te investeren in zinvolle initiatieven die bijdragen tot een autismevriendelijke maatschappij.

200 extra cliënten begeleiden

Vooruitblik op 2021 en de verdere toekomst

De nieuwe Vlaamse Regering kampt met ernstige budgettaire problemen. Er moet stevig bespaard worden. Ook in de welzijnssector. En daar komen nu nog eens de kosten van de coronacrisis bovenop. We vrezen dus dat er de komende jaren maar heel weinig extra geld zal zijn voor de ondersteuning van mensen met een beperking. En dat terwijl jaar na jaar meer mensen bij Het Raster aankloppen voor hulp. Dat is trouwens ook zo in de thuisbegeleidingsdiensten autisme van de andere Vlaamse provincies. Ook daar zijn wachtlijsten en aanmeldstops de harde realiteit.

Een gebruikersonderzoek in opdracht van de Staten-Generaal van de Geestelijke Gezondheidszorg heeft dat recent nog eens pijnlijk duidelijk gemaakt. Het is voor de eerste keer dat de problematiek van wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg zo uitgebreid in kaart gebracht wordt. Het onderzoek toont aan dat er schrijnend lange wachtlijsten zijn in de geestelijke gezondheidszorg. Dat is geen verrassing. De gebruikers wijzen echter in het bijzonder op de lange wachttijd om begeleiding te krijgen via een centrum voor ambulante revalidatie of voor thuisbegeleiding voor mensen met een autismespectrum-stoornis. Het onderzoek bevestigt wat we al lang weten; de lange wachttijden hebben een heel negatief effect op kinderen/jongeren en hun gezinnen. Ook voor onze volwassen cliënten vormt dit een ernstig probleem. De onderzoekers stellen dan ook onomwonden dat dringend meer moet geïnvesteerd worden in mensen en middelen voor onder andere de thuisbegeleiding autisme. Wij kunnen de conclusie van dit onafhankelijk onderzoek alleen maar bevestigen en hopen dat de Vlaamse beleidsmakers hier dringend iets aan doen!

We verwachten dat onze omgeving de komende vijf jaar razendsnel en zeer ingrijpend zal (blijven) veranderen. Terwijl de persoonsvolgende financiering (PVF) meerder-jarigen nog volop wordt bijgestuurd, wordt de PVF minderjarigen vanaf medio 2021 stapsgewijze ingevoerd. De eerste bekommernis is dat personen met een beperking een zo groot mogelijke autonomie en levenskwaliteit kunnen bereiken. De overheid wil ook voluit gaan voor innovatie en digitalisering, met aandacht voor ethische vraagstukken en privacy. Daarbinnen past onder meer een sterke impuls voor veilige digitale gegevensuitwisseling tussen zorgactoren. Online hulp en blended care krijgt een gevalideerde plaats. In 2021 komen er incentives om hiermee aan de slag te gaan.

En ook voor de Rechtstreeks Toegankelijk Hulpverlening verwachten we belangrijke wijzigingen die invloed zullen hebben op onze werking. Het VAPH wil een aantal bijsturingen en verduidelijkingen van de huidige regelgeving. In dat kader

wordt gedacht over het verlagen van de personeelssubsidies van de voormalige thuisbegeleidingsdiensten. Ook andere besparingen komen op ons af.

Onvermijdelijk zou dat leiden tot werkdruk-verhoging en risico op vermindering van kwaliteit van zorg. We zullen onze middelen dus weloverwogen moeten inzetten om onze doelen te bereiken. We zullen de komende jaren moeten zorgen dat we verder gaan op het pad van performante bedrijfsprocessen, juiste investeringen

en een gezond financieel beleid.

Verder wil men ook initiatiefnemers uit andere sectoren, toegang geven tot de middelen voor Rechtstreeks Toegankelijke Hulp. Die zijn echter voor de huidige zorgaanbieders al verre van toereikend. We vrezen dan ook voor versnippering en inefficiënte inzet van deze middelen. Maar er gaan ook stemmen op om de Rechtstreeks Toegankelijke Hulp veel fundamenteeler te hervormen. De gebruikersverenigingen dringen aan op een persoonsvolgend systeem. Het Kabinet

Beke wil meer intersectorale en regionale verankering. Samen met onze werkgeverskoepel zullen we constructief meewerken aan de hervorming van de Rechtstreeks Toegankelijke Hulp. Daarbij zullen we aandacht vragen voor de kwaliteit van de zorg en de werkdruk van onze begeleiders.

In 2019 werd de reorganisatie van de eerstelijnszorg in Vlaanderen ingezet. De lokale besturen krijgen hierbij de regierol. Eerstelijnszones en regio-nale zorgregio's werden ingericht met het oog op 'nabije zorg'. Op Vlaams niveau werd VIVEL opgericht, het Vlaams Instituut Voor de Eerste Lijn. Het geïntegreerd breed onthaal zal de komende jaren verder worden uitgerold. In de regionale zorgzones zal worden afgestemd over interregionale en intersectorale samenwerking. In de loop van de volgende jaren zullen we onze werking afstemmen op deze nieuwe inrichting van het Vlaamse zorglandschap.

De beleidsnota van minister Beke en de budgetproblemen van het VAPH zetten de deur open voor commercialisering van de zorg. Het lijkt geen twijfel dat meer zorgaanbieders zich op onze doelgroep gaan richten. Misschien zullen onze cliënten dan bij meer aanbieders terecht kunnen, maar wij blijven overtuigd van de grote meerwaarde van onze deskundigheid en specialisering. Dat blijft onze grote troef! Wij willen onze cliënten onze hoge standaard aan zorg blijven bieden. We blijven inzetten op wetenschappelijk onderbouwde methodieken zoals video-home-training, ImPACT en Globale Individuele Ondersteuning. Goed dat we nu al samenwerken met de academische wereld en dat we binnen de Liga Autisme Vlaanderen een wetenschappelijk medewerker autismetewerkstellen.

We weten dat minister Beke van plan is om het actieplan autisme nieuw leven in te blazen en dat er een nieuwe oproep zal komen in het kader van de Academische Werkplaats Autisme. Hier worden praktijk, onderzoek en beleid dichter bij elkaar gebracht en wordt het bundelen en het delen van kennis en ervaring gestimuleerd.

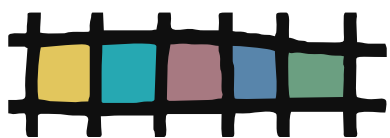
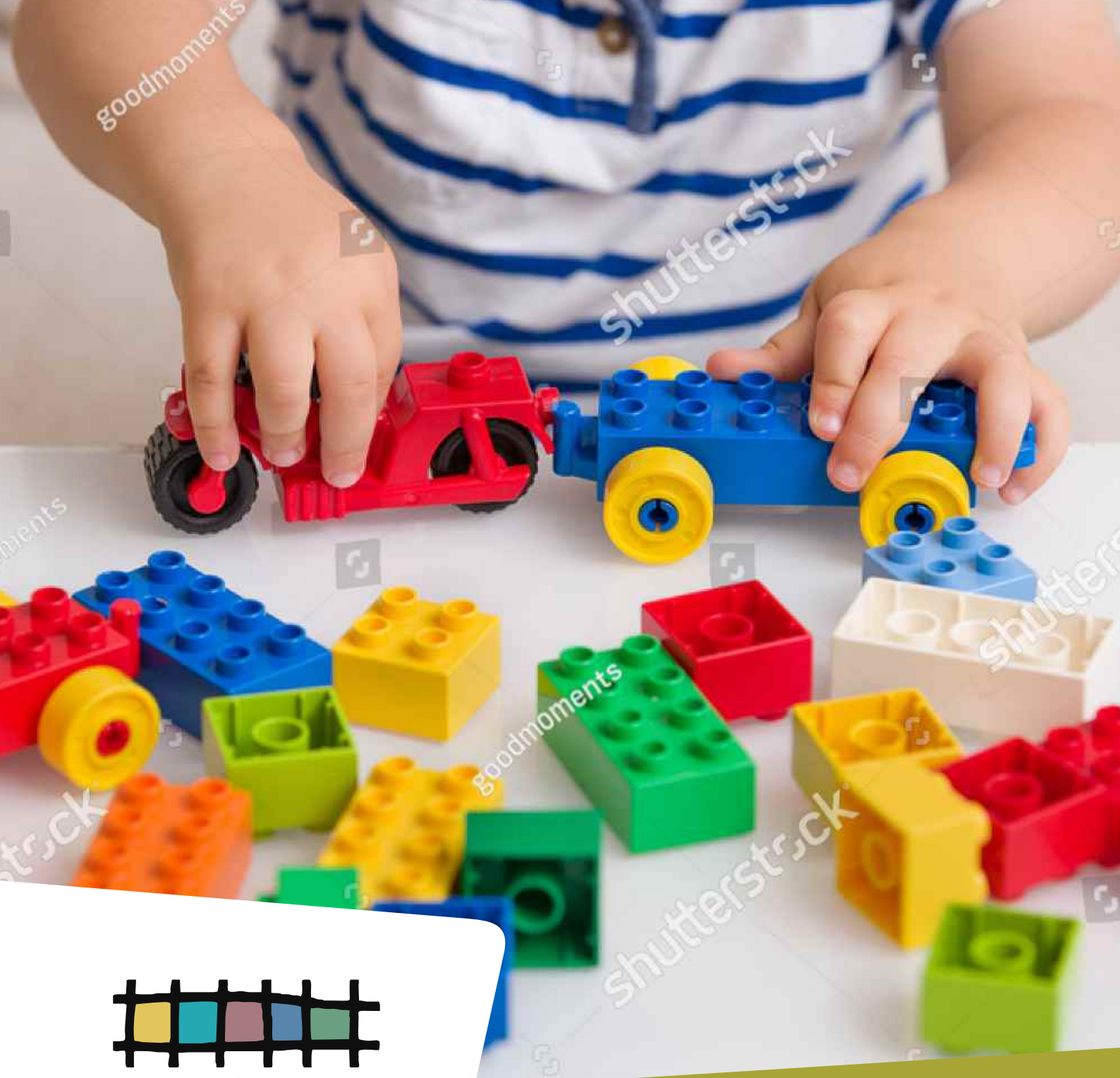
Ons streven is dat mensen met autisme net als alle andere burgers volop kunnen participeren aan de maatschappij. Maar dat is nog lang niet altijd het geval. Onze nieuwe projecten zullen we steeds tegen het licht van inclusie en participatie houden. En dat betekent meteen ook dat we goed zullen moeten (blijven) samenwerken met de natuurlijke omgeving van onze cliënten (wonen, werk, kinderopvang, onderwijs ...) en met reguliere diensten.

Na twee jaar zoeken vonden we in 2020 eindelijk een geschikte nieuwe locatie voor team Leuven. Vlak voor de jaarwisseling kochten we een voormalig bankkantoor aan. In 2021 zullen we dit gebouw volledig herinrichten zodat het aan al onze behoeften voldoet. De verhuis staat gepland voor najaar 2021.

Na het bewogen coronajaar 2020 is een woord van dank meer dan op zijn plaats. Dank aan al onze medewerkers voor hun grote inzet en voortreffelijk werk in moeilijke omstandigheden. Zij maken onze missie waar. Dank aan onze cliënten om zich flexibel en begripvol op te stellen. Dank aan onze bestuurders voor hun niet aflatend engagement. Zij vormen de solide basis waar we onvoorwaardelijk op kunnen terugvallen. Dank aan de overheid die onze sector in 2020 beschermd tegen de grootste negatieve gevolgen van de coronacrisis. Dank aan al onze partners in de zorg en alle mensen en organisaties die Het Raster in 2020 financieel hebben gesteund. Alleen daardoor kunnen we doen waarvoor we bestaan: mee bouwen aan een kwaliteitsvol leven in een open samenleving voor elke persoon met autisme en zijn omgeving!

Ons streven is dat mensen met autisme net als alle andere burgers volop kunnen participeren aan de maatschappij.

HET RASTER vzw
BEGELEIDING RONDOM AUTISME

Het Raster vzw
Boomsesteenweg 510A
2020 Antwerpen
Tel 03 830 35 89
info@hetraster.be

www.hetraster.be